

ROMÂNIA
ADMINISTRAȚIA PREZIDENȚIALĂ

GHIDUL
STRATEGIEI NAȚIONALE DE
APĂRARE A ȚĂRII PENTRU
PERIOADA 2015-2019

BUCUREȘTI

- 2015 -

Documentul a fost aprobat prin Hotărârea CSAT nr. 128 din 10 decembrie 2015

CUPRINS

CUPRINS	3
PREAMBUL	4
LISTA DE ABREVIERI	6
GLOSARUL PRINCIPALELOR CONCEPTE ȘI TERMENI CU CARE OPEREAZĂ SNAP	7
CAPITOLUL 1. DE LA CONCEPT LA PRACTICĂ ÎN PROCESUL IMPLEMENTĂRII SNAP	11
CAPITOLUL 2. CADRU DE ACȚIUNE	15
CAPITOLUL 3. CORELAREA OBIECTIVELOR NAȚIONALE DE SECURITATE CU DIRECȚIILE DE ACȚIUNE, DIN PERSPECTIVA AMENINȚĂRILOR, RISCURILOR ȘI VULNERABILITĂȚILOR	20
CAPITOLUL 4. MODALITĂȚI DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA SNAP	36
CONSIDERAȚII FINALE	40

PREAMBUL

• Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării (SNAp), denumit, în continuare, Ghidul, este un document care se adresează atât instituțiilor și celor familiarizați cu domeniul apărării țării și securității naționale, cât mai ales celor mai puțin avizați, pe care îi invită, în acest mod, să facă primul pas spre cunoașterea acestui domeniu.

• **Ghidul își propune să fie:**

– **un document echidistant și echilibrat** care arată cetățenilor României că există instituții responsabile pentru asigurarea securității lor. În același timp, le propune cetățenilor să sprijine instituțiile administrației publice centrale și locale pentru a deveni mai puțin vulnerabile, corupte, birocratice, încurajându-i să devină pro-activi, ca parte a relației beneficiar-furnizor de securitate;

– **un document flexibil, deschis**, generat de arhitectura în continuă schimbare a mediului de securitate sau a cadrului legislativ, fiind cel mai la îndemână instrument de reflectare a acestor transformări.

• Prin definiție, un ghid cuprinde explicații și informații necesare receptorului pentru îndrumarea acestuia înspre înțelegerea deplină a conținutului și a semnificației mesajului ce i se adresează.

Din această perspectivă, Ghidul SNAp este:

– **un document destinat creării unui cadru conceptual comun** și a unor repere privind transpunerea în practică a viziunii și principiilor SNAp, atât pentru instituțiile angrenate în asigurarea securității naționale a României, cât mai ales pentru cetățenii cărora li se adresează;

– **un element comunicațional** care își propune, încă de la început, să facă cunoscut publicului larg, într-o formă cât mai accesibilă, conceptul de securitate extinsă, semnificația și importanța acestuia în viața cetățeanului și a statului.

Ținta finală a acestui demers o reprezintă siguranța cetățenilor României, indiferent de studii, vârstă, apartenență socială sau politică.

• Ca parte integrantă a Planului de implementare a SNAp (adoptat în cadrul ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării din trimestrul III 2015), Ghidul explică și facilitează înțelegerea scopului, obiectivelor și direcțiilor de acțiune promovate de SNAp în asigurarea securității – toate reprezentând coordonatele realizării obiectivului strategic național principal – al unei *României puternice în Europa și în lume*, conform potențialului natural și uman de care dispune țara noastră și care îi poate asigura o dezvoltare sustenabilă în toate domeniile către orizontul anilor 2020.

• **Ghidul își propune** să asigure un cadru conceptual de referință atât pentru cetățeanul obișnuit, cât și pentru profesioniștii din domeniu. În acest sens, avansează un glosar de termeni destinat stabilirii unui limbaj comun și facil tuturor celor interesați.

• În **primul capitol**, documentul are în vedere trecerea de la partea conceptuală (respectiv fundamentarea unor noțiuni și termeni, pentru evitarea confuziilor în percepția acestora) la partea practică, pentru a crea legătura dintre planul abstract și cel concret al fenomenelor de securitate.

Capitolul 2 este destinat prezentării arhitecturii actuale a Sistemului național de securitate și a modului în care structurile aparținătoare își conjugă eforturile pentru îndeplinirea obiectivelor strategice naționale promovate de SNAp.

Capitolul 3 ilustrează modul în care obiectivele și direcțiile de acțiune ce privesc securitatea națională determină angrenarea tuturor capacităților de care dispune România în vederea prevenirii, descurajării și combaterii oricăror acțiuni agresive la adresa statului și a cetățenilor.

Ultimul capitol supune atenției unele repere menite să faciliteze actualizarea cadrului legislativ în domeniul securității naționale, consolidarea coordonării unitare a acestui sector de activitate și atribuirea unui caracter flexibil care să permită adaptarea la fluctuațiile mediului de securitate.

LISTA DE ABREVIERI

AP	– Administrația Prezidențială
APR	– Autorități publice responsabile
ARV	– Amenințări, riscuri, vulnerabilități
CSAT	– Consiliul Suprem de Apărare a Țării
DA	– Direcții de acțiune
DSN	– Departamentul Securității Naționale
DGIA	– Direcția Generală de Informații a Apărării
DIPI	– Departamentul de Informații și Protecție Internă
MADR	– Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MAI	– Ministerul Afacerilor Interne
MApN	– Ministerul Apărării Naționale
MAE	– Ministerul Afacerilor Externe
MCSI	– Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
MDRT	– Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MENCs	– Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice
MECRMA	– Ministerul Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri
MFE	– Ministerul Fondurilor Europene
MFP	– Ministerul Finanțelor Publice
MJ	– Ministerul Justiției
MMAP	– Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MMFPSPV	– Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
MS	– Ministerul Sănătății
ONS	– Obiectiv național de securitate
SIE	– Serviciul de Informații Externe
SNAp	– Strategia Națională de Apărare a Țării
SNE	– Securitate națională extinsă
SRI	– Serviciul Român de Informații
STS	– Serviciul de Telecomunicații Speciale
SPP	– Serviciul de Protecție și Pază

GLOSARUL PRINCIPALELOR CONCEPTE ȘI TERMENI CU CARE OPEREAZĂ SNAP

În glosarul propus de Ghid sunt definite și descrise principalele noțiuni și termeni din SNAP în scopul înțelegerii corecte a acestora și al eliminării potențialelor confuzii în interpretarea textului. De asemenea, se urmărește asigurarea unui cadru de referință atât pentru cetățean, cât și pentru profesioniștii din domeniul asigurării securității naționale – în perspectiva actualizării legislației aferente, perspectivă reiterată de Ghid în consonanță cu SNAP.

Deși adoptă o scară alfabetică a enumerării noțiunilor și termenilor propuși spre definire, Ghidul apreciază ca fiind elocventă abordarea apriorică a celor două concepte-cadru – **securitatea națională extinsă și cultura de securitate** – asupra cărora SNAP insistă din perspectiva necesității acoperirii unor arii de securitate mai largi, cuprinderii unor clase de fenomene de securitate și orientării în problematica generală de securitate.

SECURITATE NAȚIONALĂ EXTINSĂ/SNE: starea de normalitate a națiunii, asigurată prin protejarea și promovarea principiilor constituționale, a stabilității sociale, economice și politice, menținerea ordinii de drept, precum și prin exercitarea drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor.

SNE se realizează printr-un ansamblu de procese, acțiuni și măsuri de natură politică, legislativă și administrativă în domeniile apărare, ordine publică, informații, contrainformații și securitate, educație, sănătate, economic, energetic, financiar, mediu și infrastructuri critice.

CULTURĂ DE SECURITATE: totalitatea valorilor, normelor, atitudinilor sau acțiunilor care determină înțelegerea și asimilarea la nivelul societății a conceptului de securitate și a celor derivate (securitate națională, securitate internațională, securitate colectivă, insecuritate, politică de securitate etc.).

Educația de securitate este o dimensiune preponderent educativă, prin dezvoltarea unei atitudini cu rol preventiv a societății în apărarea și protecția personală, de grup și statală față de riscuri, amenințări, vulnerabilități, agresiuni reale și potențiale. Modul de raportare a cetățenilor la domeniul securității are un rol esențial în gestionarea evoluțiilor mediului intern și internațional de securitate.

ACTIVITATE DE INFORMAȚII, CONTRAINFORMAȚII ȘI DE SECURITATE: ansamblu de acțiuni, operațiuni, mijloace, metode și măsuri specifice derulate permanent de către instituțiile cu atribuții în domeniu, cu scopul prevenirii și contracarării riscurilor și amenințărilor la adresa SNE, diminuării/eliminării consecințelor în cazul materializării acestora, protejării și promovării intereselor naționale.

AMENINȚARE LA ADRESA SNE: acțiuni, fapte sau stări de fapt, capacități, strategii, intenții ori planuri ce pot afecta valorile, interesele și obiectivele naționale de securitate și/sau sunt de natură să pună în pericol direct sau indirect securitatea națională, prin afectarea funcționării normale a instituțiilor statului, a vieții și integrității fizice a cetățenilor și a organizării comunităților umane.

AMENINȚARE ASIMETRICĂ: aceea amenințare din partea unui actor non-statal (grupări teroriste ori aparținând structurilor de criminalitate organizată), care utilizează metode și mijloace neconvenționale ce presupun costuri mici în raport cu impactul major pe care îl pot produce, exploatează vulnerabilitățile unui stat și evită confruntarea directă cu forțele acestuia, considerate superioare.

AMENINȚARE HIBRIDĂ: aceea amenințare din partea unui adversar statal sau non-statal (indivizi, grupări), care utilizează conjugat și într-o manieră adaptativă (rapid, dinamic) metode și mijloace convenționale și neconvenționale (de ordin politic, militar, diplomatic, economic, cibernetic, informațional etc.) pentru a-și realiza obiectivele stabilite.

APĂRAREA ȚĂRII: concept care include *Apărarea națională* – înțeleasă ca ansamblu de măsuri, dispoziții și activități adoptate și desfășurate de către stat în scopul de a garanta suveranitatea națională, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația constituțională împotriva oricărei forme de agresiune, respectiv *Apărarea colectivă* – definită ca mecanism de apărare bazat pe un acord de securitate, regional sau global, în care fiecare stat din mecanism acceptă că securitatea sa are impact asupra tuturor și toate sunt de acord să se alăture celui agresat sau amenințat prin răspuns colectiv.

CAPABILITATE: ansamblu de măsuri și acțiuni cuprinzând elemente de doctrină, organizare, comandă, pregătire/instruire, dotare/înzestrare, infrastructură, personal și interoperabilitate necesare pentru îndeplinirea unui obiectiv și susținerea efectului dorit.

CREDIBILITATE STRATEGICĂ: ansamblu al percepțiilor unor terți privind intențiile, determinarea și capacitatea statului de a-și asuma și duce la îndeplinire o serie de obiective ce privesc asigurarea securității naționale proprii și a obiectivelor strategice în raport cu angajamentele asumate în calitate de membru NATO, UE și al altor organizații/mecanisme internaționale, ca sursă de stabilitate regională ori internațională și de partener capabil de a asigura protecția valorilor și principiilor democratice și de apărare împotriva oricăror acțiuni ostile.

Credibilitatea strategică a statului depinde de mai mulți factori:

- continuitate în promovarea unor principii și valori;
- predictibilitate, pe termen mediu și lung, în asumarea deciziilor de politică externă, a responsabilităților de ordin strategic și în definirea intereselor naționale și a obiectivelor strategice ce decurg din ele;
- transparență în conceperea politicilor publice și în planificarea resurselor necesare implementării lor (menținerea cel puțin la același nivel a capacităților politice, militare, economice și socio-umane) și ducerea constantă la îndeplinire a obiectivelor asumate.

INTERES NAȚIONAL DE SECURITATE: modul de raportare al statului față de o problemă, temă sau situație din mediul de securitate promovat în scopul asigurării prosperității, protecției și securității cetățenilor săi și a românilor de pretutindeni. Constituie baza pentru dezvoltarea obiectivelor naționale interne și externe care garantează existența și identitatea statului, stabilitatea și continuitatea acestuia și definește misiunea și scopul acesteia.

INTEROPERABILITATE: abilitatea unor entități de a acționa împreună în mod coerent și eficient în scopul realizării obiectivelor tactice, operaționale și strategice, prin acceptarea doctrinelor și procedurilor comune, folosirea în comun a unor elemente de infrastructură și comunicare eficientă.

INFRASTRUCTURĂ CRITICĂ: dispozitive, rețele, servicii, sisteme de bunuri materiale (energetice, de transport, de comunicații și de tehnologia informației, de furnizare a utilităților) de interes strategic și/sau de utilitate publică, a căror distrugere, aducere în stare de nefuncționare, degradare ori perturbare ar avea efecte negative majore, la nivel național sau regional, asupra stării de sănătate și siguranței cetățenilor, mediului, funcționării economiei și activității instituțiilor statului.

MEDIU DE SECURITATE: ansamblu de condiții, procese și fenomene politice, diplomatice, informaționale, militare, economice, administrative, sociale, culturale, ecologice etc. interne și internaționale care condiționează nivelul de protecție a cetățeanului, comunității, statului, zonei sau regiunii în raport cu provocările și oportunitățile cu care națiunea se confruntă la un moment dat în demersurile de apărare și promovare a principiilor și valorilor și de realizare a obiectivelor și intereselor sale naționale de securitate. În funcție de gradul de acoperire/manifectare, mediul de securitate poate fi național, regional, euro-atlantic și internațional.

OBIECTIV NAȚIONAL DE SECURITATE: un derivat al intereselor naționale de securitate, se bazează pe repere obiective (dimensiunea teritoriului, resurse, populație, așezare geografică) și subiective (valori, aspirații, intenții) ale acțiunii practice întreprinse de stat prin instituțiile care îl reprezintă, respectiv prin strategiile și politicile naționale pentru realizarea și afirmarea intereselor sale naționale fundamentale.

ORDINE PUBLICĂ: ansamblu de norme și măsuri politice, economice, sociale, care permit garantarea siguranței cetățenilor, respectarea și protejarea drepturilor acestora, respectiv funcționarea normală a instituțiilor statului și menținerea liniștii publice.

PLANIFICARE INTERINSTITUȚIONALĂ: procesul de colaborare și cooperare derulat între diferite autorități guvernamentale sau locale implicate într-o acțiune/misiune cu scopul obținerii unui rezultat/efect prin eficientizarea resurselor disponibile și în baza unor documente programatice comune.

PRODUSE CU DUBLĂ UTILIZARE: produse și bunuri, software și tehnologie utilizate în mod normal în scopuri civile, dar care, datorită caracteristicilor lor, pot avea aplicații militare sau pot contribui, direct sau indirect, la dezvoltarea și producerea armelor de distrugere în masă (nucleare, biologice, chimice și radiologice).

RISC LA ADRESA SNE: probabilitatea de producere/manifectare a oricărui eveniment, situație, condiție cu potențial de manifectare incert, a cărui concretizare ar conduce la afectarea în orice mod a funcționării normale a instituțiilor statului, a organizării și funcționării comunităților umane, precum și a vieții și integrității fizice a cetățenilor, într-o împrejurare dată sau context determinat.

SECURITATE CIBERNETICĂ: starea de normalitate obținută prin aplicarea unui ansamblu de măsuri proactive și reactive prin care se asigură confidențialitatea, integritatea, disponibilitatea, autenticitatea și nonrepudierea informațiilor în format electronic, a resurselor și serviciilor publice sau private din spațiul cibernetic.

Măsurile proactive și reactive pot include politici, concepte, standarde și ghiduri de securitate, managementul riscului, activități de instruire și conștientizare, implementarea de soluții tehnice de protejare a infrastructurilor cibernetică, managementul identității, managementul consecințelor.

SISTEMUL NAȚIONAL DE SECURITATE: ansamblul organelor legislative, executive și judecătorești, al instituțiilor, organismelor economice, organizațiilor neguvernamentale și cetățenilor care, potrivit legii ori liber consimțit, își asumă obligații sau manifestă preocupări și inițiative civice în legătură cu realizarea, protejarea ori afirmarea valorilor și intereselor de securitate.

SITUAȚIE DE CRIZĂ: faza în evoluție a unei societăți marcată de mari dificultăți generate de apariția unui/unor incident(e)/eveniment(e) la nivel național/internațional sau de amenințări, riscuri și vulnerabilități la adresa valorilor, intereselor și necesităților actorilor implicați, care impun soluții urgente și eficiente de înlăturare a cauzelor și revenirea la starea de normalitate.

Consecințele unei situații de criză se pot manifesta prin: întreruperea/afectarea activității politice, sociale, economice sau de altă natură; punerea în pericol a cetățenilor sau a factorilor materiali; expunerea la riscuri majore de securitate a populației sau a unei colectivități; propagarea din plan regional în cel național a efectelor crizei cu afectarea concretă a securității, obiectivelor și intereselor strategice ale statului.

SURPRIZĂ/SURPRINDERE STRATEGICĂ: eveniment, situație sau fenomen ce apare în mod neașteptat și afectează starea de securitate națională. Se produce ca urmare a dificultății/imposibilității anticipării, cauzate de lipsa unor informații credibile/erorile în procesul de analiză/evaluare, determinând lipsa de reacție/reacția inadecvată a celui surprins.

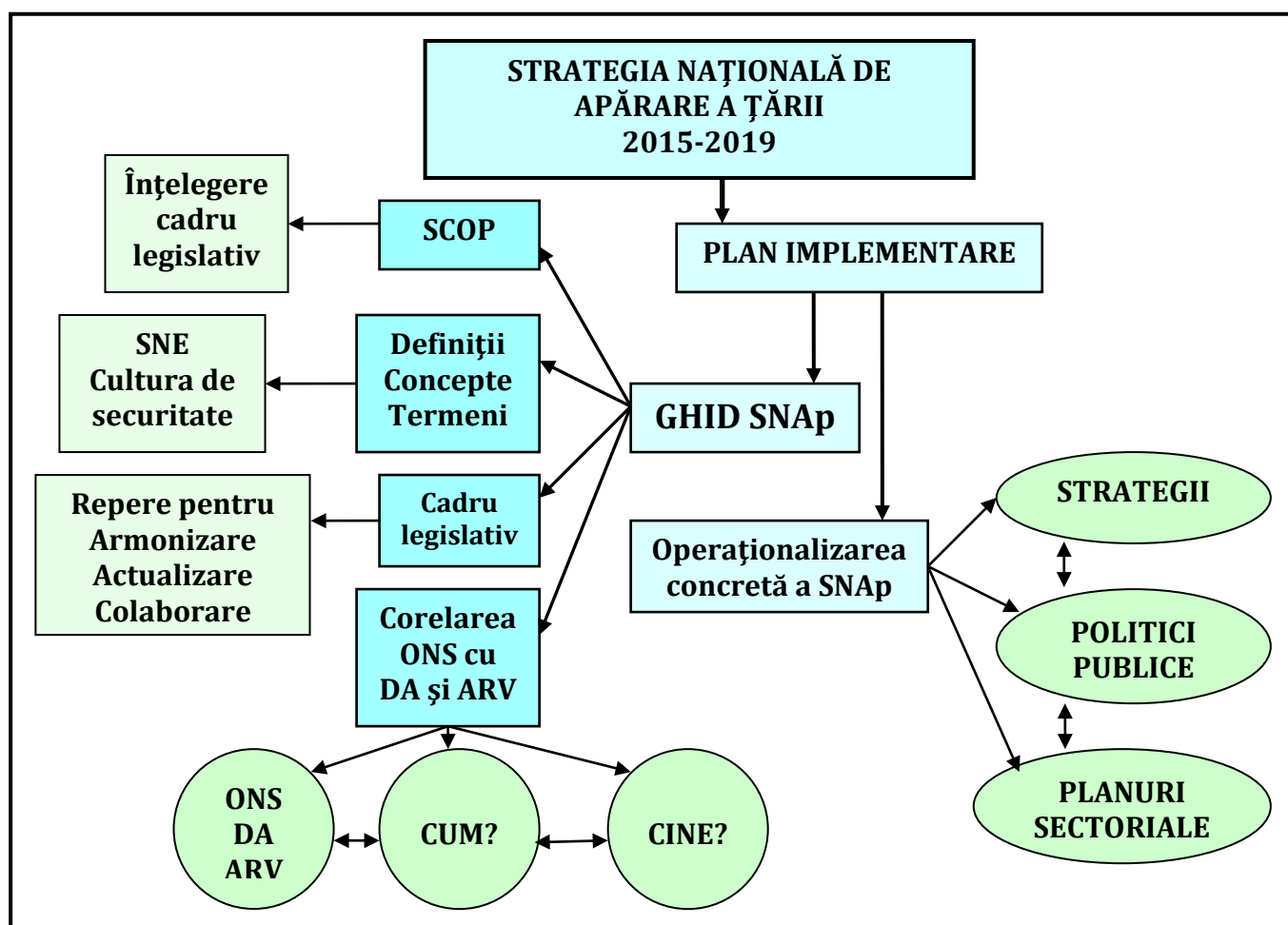
VALOARE NAȚIONALĂ DE SECURITATE: atribut fundamental al existenței, dezvoltării și stabilității unui stat național exprimat prin suveranitate, independență, unitate, indivizibilitate, identitate, ordine constituțională democratică, respectarea exercitării neîngrădite a drepturilor omului și a libertăților cetățenești, protejate, apărate și promovate potrivit legii, în cadrul dinamicii și imperativelor mediului intern și internațional de securitate.

VULNERABILITATE LA ADRESA SNE: deficiență funcțional-sistemică/structurală care poate fi exploatată sau poate contribui la materializarea unei amenințări sau risc, determinând slăbirea capacității statului de a diminua impactul evenimentelor cu potențial de afectare gravă a funcționării normale a instituțiilor sale, a vieții și integrității fizice a cetățenilor și a organizării comunităților umane, precum și a capacității de protejare, apărare și promovare a valorilor, intereselor și obiectivelor naționale de securitate.

CAPITOLUL 1. DE LA CONCEPT LA PRACTICĂ ÎN PROCESUL IMPLEMENTĂRII SNAP

- Prezentul Ghid își propune să faciliteze înțelegerea SNAP și să explice importanța securității în economia existenței și dezvoltării societății, adresându-se atât cetățeanului, cât și instituțiilor statului.

Fig. 1 Corelarea Ghidului cu SNAP

Pornind de la premisa că viața oamenilor – individual sau colectiv, în orice formă de organizare (familie, comunitate, stat) – este influențată în mod fundamental de mediul de securitate, conceptul de securitate se plasează pe un loc central în organizarea și funcționarea în condiții optime a unei societăți.

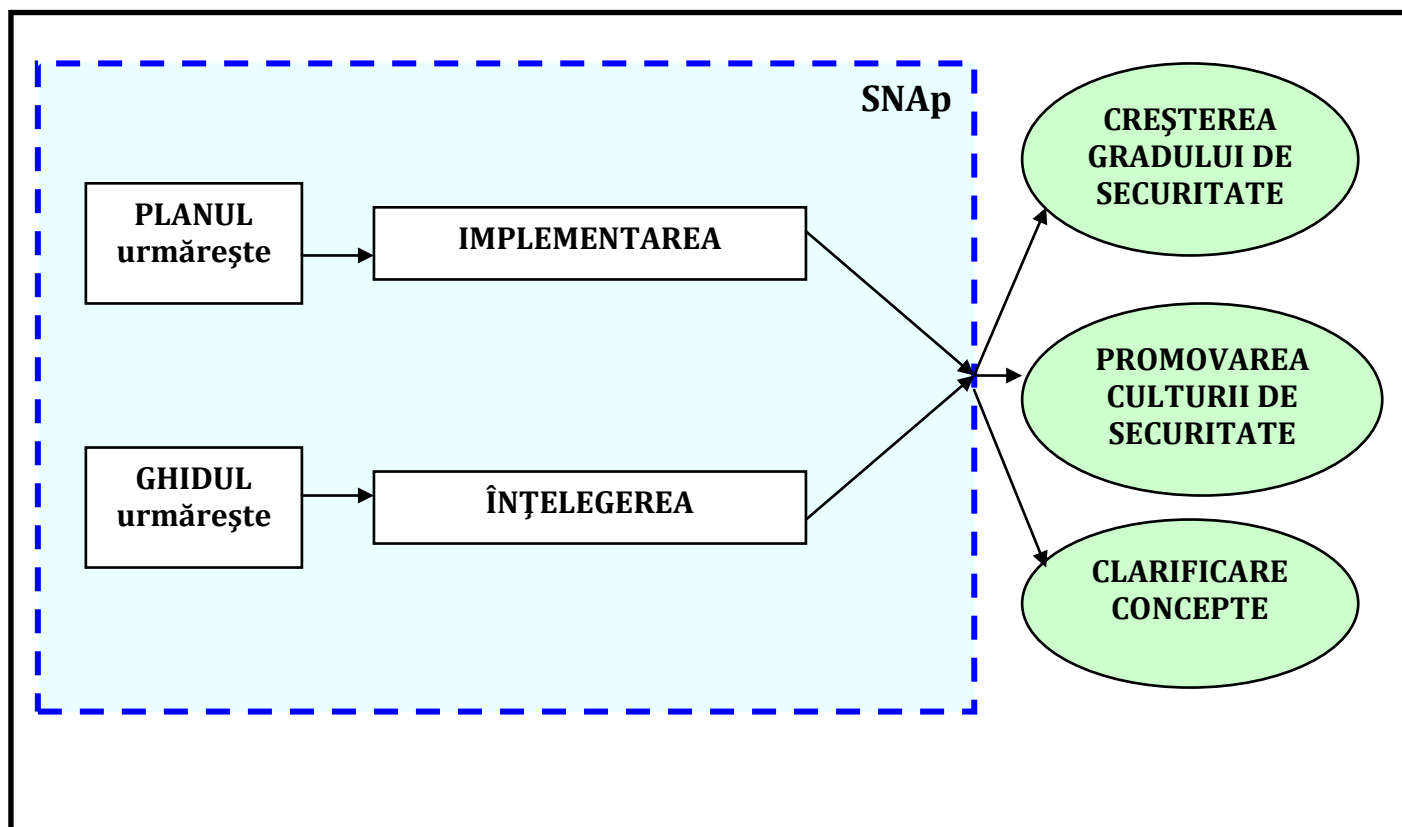
Din această perspectivă, securitatea societății trebuie definită în raport cu nevoia de siguranță a cetățeanului și a comunității din care face parte, având ca obiectiv starea de normalitate socială.

În această accepțiune, consemnată de SNAp¹, se identifică următoarele coordonate explicite de acțiune:

a) crearea unui cadru comun destinat explicitării principalelor concepte cu care operează SNAp.

Cadrul propus de Ghid se concentrează asupra a două din conceptele promovate de SNAp, care stau la baza înțelegerii și implementării acestora: *SNE* și *cultura de securitate*.

Fig. 2 De la concept la practică în implementarea SNAp

Sfera asupra căreia SNAp își extinde preocuparea se impune a fi abordată prin cunoașterea și asumarea celor două concepte care permit acoperirea unor arii de securitate mai largi, cuprinderea unor clase de fenomene de securitate și orientarea în problematica de securitate, selecționându-le pe cele mai relevante.

Altfel spus, raportându-se la realitatea descrisă de SNAp, Ghidul creează o legătură între concept/abstract și corespondentul său în plan real – fenomenul/problema de securitate.

- Aflat într-o evoluție continuă în ultimele decenii – ca subiect al dezbaterilor mai multor școli de gândire contemporane – conceptul de securitate ar putea fi rezumat la cea mai simplă definiție a sa: **absența amenințării**, etimologic, în limba latină, *securitas* înseamnă „fără griji, serenitate, liniște sufletească”.

¹ “A asigura securitatea cetățenilor începe cu a-i respecta la ei acasă, a le proteja drepturile și libertățile în țară și în străinătate, a pune efectiv instituțiile în serviciul cetățeanului, așa cum le este menirea (...)” (SNAp, Cuvânt înainte, paragraf 3).

Cu alte cuvinte, un cetățean, o comunitate sunt în siguranță atunci când membrii ei nu se simt amenințați, prin urmare, conceptul de securitate trebuie evaluat și înțeles din perspectiva factorului uman.

Conceptual, se impune și necesitatea clarificării confuziei dintre termenii **apărare** și **securitate** – considerent pentru care SNAp a propus sintagma integratoare **SNE**. Această abordare presupune, în primul rând, depășirea unei definiții limitative a securității prin raportare exclusivă la conceptele de integritate teritorială sau interes național, asociate în general termenului **apărare**.

În al doilea rând, SNE asigură extinderea ariei de referință la noile tipuri de amenințări (hibridă, asimetrică ș.a.) sau la alte dimensiuni ale noii agende de securitate (oportunități strategice, repere pentru politici macroeconomice, influențe ale unor factori de natură politică, societală, culturală, etnică, religioasă și de mediu).

Nu în ultimul rând, Ghidul se raportează la SNAp, explicitând faptul că *„necesitatea extinderii conceptului de securitate națională este motivată și de asigurarea convergenței cu principiile europene de securitate (...), în care securitatea și dezvoltarea sunt plasate într-o relație de directă proporționalitate”*².

- Schimbările de paradigmă în ceea ce privește conceptul de securitate și abordarea în corelare cu dinamica mediului de securitate național și internațional, rapidă și imprevizibilă, au impus reformularea conceptului de securitate și presupun, in extenso, o nouă consacrare juridică a acestuia³.

Această perspectivă presupune, desigur, și operarea unor înlocuiri nominale de natură constituțională în cazul unora din instituțiile cu atribuții în domeniul securității naționale: CSAT s-ar transforma în Consiliul Național de Securitate sau, în cazul unora dintre documentele aferente domeniului, SNAp ar deveni Strategia de Securitate Națională.

Prin urmare, **SNE** este un concept integrator care, pe lângă domeniile cuprinse în mod tradițional în sfera securității naționale, include domenii noi, precum educație, sănătate, economic, energetic, financiar, mediu, infrastructuri critice, cărora le sunt asociate mijloace de realizare specifice;

b) necesitatea consolidării inter-relaționării dintre entitățile beneficiare/furnizoare de securitate (cetățean, comunitate, stat) prin dezvoltarea culturii de securitate.

- Cetățeanul și societatea în ansamblul ei ar trebui să stimuleze statul, prin mijloacele avute la îndemână, să acționeze, acolo unde este nevoie. Prin instituțiile sale, statul trebuie să vegheze la securitatea cetățenilor săi, a comunităților din care fac parte aceștia, asigurând exercitarea neîngrădită a drepturilor și libertăților cetățenești⁴.

În abordarea **SNE**, asigurarea securității este un drum cu dublu sens: de la stat la cetățean și de la cetățean la instituție. Această perspectivă implică nevoia dezvoltării unei **culturi de securitate** prin

² „Dezvoltate în Strategia de Securitate Europeană și Strategia de Securitate internă a Uniunii Europene” (SNAp, Introducere, paragraf 4)

³ „Schimbările de paradigmă privind conceptul de apărare a țării și securitate națională, legate de dinamica din ce în ce mai imprevizibilă a mediului de securitate, impun necesitatea reanalizării acestuia și, în perspectivă imediată, actualizarea cadrului juridic național” (SNAp, Introducere, paragraf 2).

⁴ Potrivit SNAp, „O Românie puternică în Europa și în lume înseamnă în primul rând un stat care asigură securitatea cetățenilor săi oriunde s-ar afla ei” (SNAp, Cuvânt înainte, paragraf 3).

înțelegerea și asumarea de către fiecare entitate în parte a rolului său în acest ansamblu, deoarece un stat lipsit de cooperarea și participarea cetățenilor săi este un stat inefficient.

Prin urmare, **cultura de securitate** este un concept legat de necesitatea de a învăța să generezi securitate, atât ca cetățean sau comunitate, cât și ca stat – este o problemă de civilizație, de umanitate și, nu mai puțin important, o condiție de normalitate socială.

- Ghidul este un demers în dezvoltarea unei reale culturi de securitate la nivelul întregii societăți românești, de la palierul instituțional la societatea civilă, avansând ideea creării unui parteneriat civic național necesar atingerii unor standarde înalte de securitate individuală și colectivă – obiective asumate de SNAp.

În condițiile în care trăim într-o lume confruntată permanent cu nevoia de securitate, nu ne putem dori ca această lume să fie sigură fără ca noi, ca persoane, să contribuim la asta. **Această perspectivă plasează cetățeanul în dublă ipostază – aceea de beneficiar, dar și de generator de securitate.** Prin prisma acestui fapt, în Ghid se propune dezvoltarea unui model de relații publice în domeniul securității, a unui parteneriat veritabil între organizații guvernamentale și neguvernamentale, entități de stat sau private, care să promoveze cunoașterea, respectul și încrederea reciprocă între membrii și instituțiile statului.

În această ordine de idei, ar fi oportune câteva **modalități de a facilita dezvoltarea culturii de securitate**, respectiv:

- stimularea interesului și preocupărilor instituțiilor și persoanelor față de cultura/educația de securitate, prin intermediul mass-media și al altor acțiuni de promovare;
- integrarea în instituțiile de învățământ a educației pentru securitate atât pentru copii și adolescenți, cât și pentru adulți, prin organizarea de cursuri, conferințe, simpozioane și seminarii, întâlniri, colocvii, mese rotunde, tabere, excursii și alte activități recreativ-educative;
- furnizarea de programe de formare de către instituțiile de învățământ din Sistemul național de securitate adresate societății civile și publicului larg;
- publicarea și difuzarea de materiale informative și științifice, cărți, reviste, pliante și alte materiale tipărite și audio-vizuale;
- identificarea și formarea continuă a unor persoane/experti în domeniul securității naționale în vederea recunoașterii de către societate ca având rol de promotori în derularea de programe de conștientizare;
- stabilirea de contacte și colaborarea cu instituții științifice din țară/străinătate, cu experți în domeniu, precum și cu alte organizații guvernamentale sau neguvernamentale care au ca domeniu de interes cultura de securitate și domeniile conexe.

c) corelarea obiectivelor naționale de securitate (ONS) cu direcțiile de acțiune (DA), respectiv cu modalitățile de transpunere a lor în practică în vederea operaționalizării SNAp

Obiectivul de consecvență și coerență strategică stabilit de SNAp nu poate fi realizat fără acțiunea conjugată a instituțiilor cu atribuții în domeniul **SNE**, bazată pe asigurarea unei planificări de la nivel strategic către cel departamental.

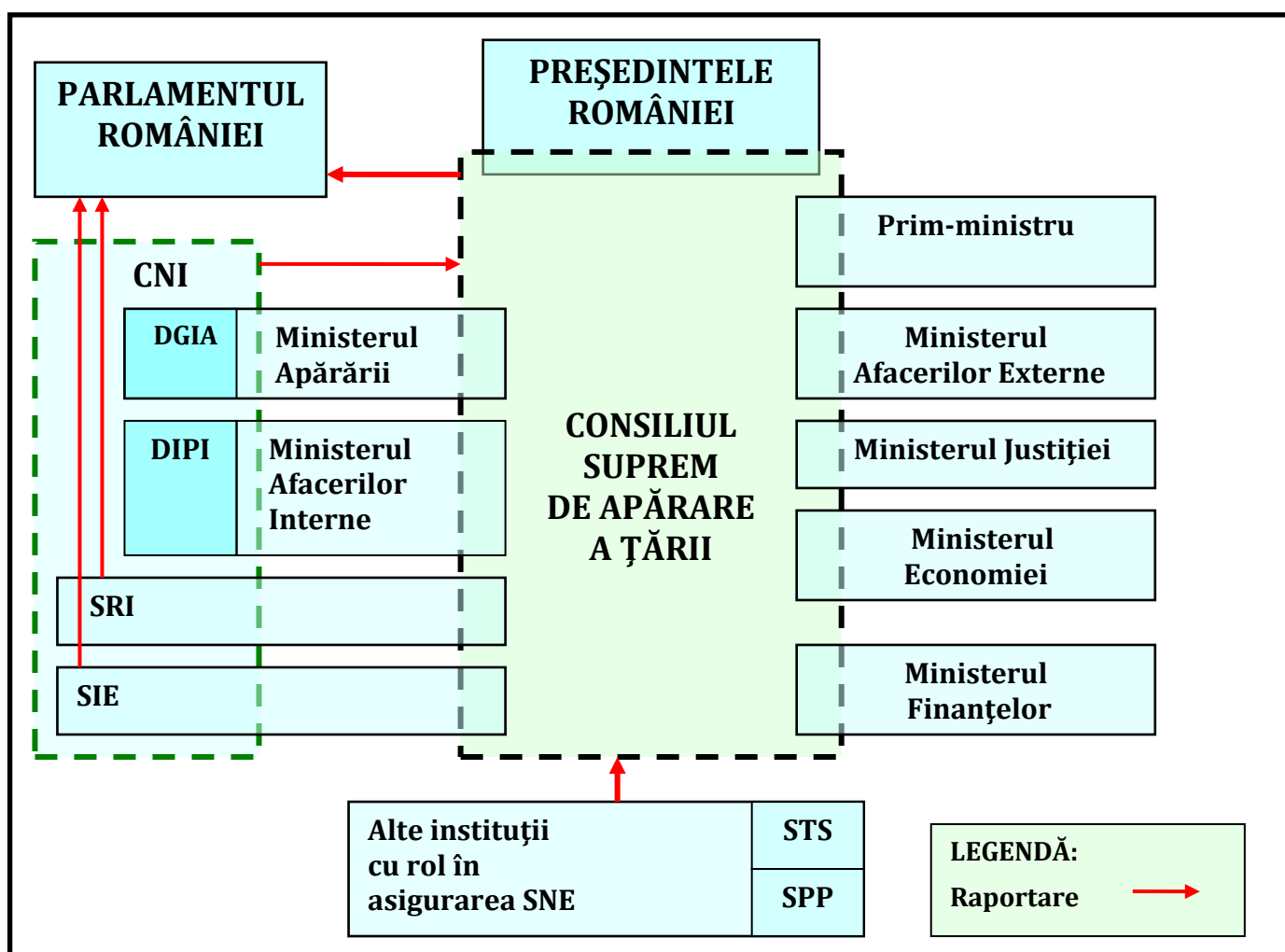
Un rol esențial în acest sens îl au corelarea obiectivelor naționale interne și externe de securitate cu direcțiile de acțiune, relevarea amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților (ARV) care pot interfera cu acestea, precum și asigurarea reflectării acestor elemente în documentele de planificare strategică a activității instituțiilor din domeniul securității naționale.

CAPITOLUL 2. CADRU DE ACȚIUNE

2.1. Arhitectura actuală a Sistemului național de securitate – coordonare și control

În conformitate cu cadrul normativ asigurat de Constituția României, Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea CSAT și cu celelalte legi din domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale, în România funcționează instituții și structuri cu atribuții/competențe în asigurarea securității naționale, apărarea României și a valorilor, intereselor și obiectivelor sale de securitate. Acestea sunt supuse controlului civil și parlamentar.

Fig. 3 Arhitectura sistemului național de securitate

Parlamentul exercită funcția de control prin intermediul comisiilor abilitate, potrivit legii, și în condițiile stabilite prin cadrul normativ privind organizarea și funcționarea entităților din Sistemul național de securitate.

Entitatea care asigură organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și securitatea națională este **Consiliul Suprem de Apărare a Țării**, autoritatea administrativă autonomă investită în acest sens potrivit Constituției. CSAT emite hotărâri, potrivit legii, care sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice la care se referă. Acestea răspund, în condițiile legii, de măsurile luate pentru punerea lor în aplicare. Activitatea Consiliului Suprem de Apărare a Țării este supusă examinării și verificării parlamentare.

- **Ministerul Apărării Naționale/MApN** este organul de specialitate al administrației publice centrale care conduce și desfășoară, potrivit legii, activitățile în domeniul apărării țării. Sistemul de structuri centrale, structuri și forțe din cadrul MApN constituie Armata României. Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, MApN cooperează cu celelalte ministere și organe ale administrației publice centrale de specialitate, cu autorități ale administrației publice locale, autorități administrative autonome, organizații neguvernamentale, operatori economici, cu structurile politico-militare și de conducere militară ale altor state, precum și ale organizațiilor internaționale la care România este parte.

MApN desfășoară activități în domeniul apărării țării și securității naționale prin structuri centrale precum Departamentul pentru Politica de Apărare și Planificare, Departamentul pentru armamente, Statul Major General/SMG și Direcția generală de informații a apărării/DGIA.

- **Ministerul Afacerilor Interne/MAI**, prin structurile sale specializate aplică, potrivit competențelor, măsuri de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și liniștii publice, a siguranței cetățeanului, de prevenire și combatere a criminalității organizate, a fenomenului infracțional și a actelor de corupție, și de identificare și contracarare a acțiunilor elementelor care atentează la viața, libertatea, sănătatea și integritatea persoanelor, a proprietății private și publice, precum și a altor interese legitime ale comunității.

MAI desfășoară activități în domeniul securității naționale prin structuri specializate precum: Poliția Română, Jandarmeria Română, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Poliția de Frontieră Română, Inspectoratul General pentru Imigrări, Departamentul de Informații și Protecție Internă, Administrația Națională a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale, Agenția Națională Antidrog și Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane.

- **Serviciul Român de Informații/SRI** este serviciul organizat de stat specializat în domeniul informațiilor din interiorul țării privitoare la securitatea națională a României.

Activitatea SRI este organizată și coordonată de CSAT. SRI organizează și execută activități pentru culegerea, verificarea și valorificarea informațiilor necesare cunoașterii, prevenirii și contracarării oricăror acțiuni care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa securității naționale a României.

- **Serviciul de Informații Externe/SIE** este organul de stat specializat în obținerea din străinătate a informațiilor privind securitatea națională și apărarea României și a intereselor sale, potrivit Legii nr.1/1998 privind organizarea și funcționarea SIE, desfășurând activități de informații, contrainformații și securitate pentru cunoașterea, prevenirea, contracararea sau înlăturarea, după caz, a riscurilor și amenințărilor externe la adresa securității naționale a României. SIE face parte din categoria forțelor armate, având toate drepturile și obligațiile derivate din legislația în materie.

Activitatea SIE, organizată și coordonată de CSAT, este supusă controlului parlamentar, precum și altor mecanisme de control expres prevăzute de lege.

- **Serviciul de Telecomunicații Speciale/STS** este organul central de specialitate ce organizează, conduce, desfășoară, controlează și coordonează activitățile în domeniul telecomunicațiilor speciale pentru autoritățile publice din România și pentru alți utilizatori. STS are structură militară și face parte din sistemul național de securitate.

STS este administratorul Sistemului Național Unic pentru Apeluri de Urgență constituit în scopul furnizării către cetățeni a serviciului de urgență 112 prin preluarea apelurilor de urgență de la cetățeni și transmiterea acestora către agențiile specializate de intervenție în vederea asigurării unei reacții imediate și unitare pentru soluționarea urgențelor.

- **Serviciul de Protecție și Pază/SPP** este organ de stat specializat în asigurarea protecției demnitarilor români, a demnitarilor străini și familiilor acestora, pe timpul șederii lor în România, în limitele competențelor legale, precum și în asigurarea pazei sediilor de lucru și ale reședințelor acestora, potrivit hotărârilor CSAT.

2.2. Relaționare și colaborare partenerială de tip integrat - mecanisme de colaborare inter-instituționale, prevăzute în lege, în baza cărora vor fi îndeplinite prevederile SNAp

Reperetele orientative propuse de prezentul Ghid implică un efort conjugat al tuturor structurilor care participă la îndeplinirea obiectivelor strategice naționale promovate de SNAp. În activitatea de cooperare dintre acestea sunt respectate principiile continuității și predictibilității prin:

- aplicarea coerentă a strategiilor, a protocoalelor și a planurilor la nivel național;
- respectarea angajamentelor asumate în cooperarea cu partenerii externi și urmărirea respectării de către aceștia a angajamentelor asumate în relația cu structurile românești;
- armonizarea concepțiilor cu privire la amenințările la adresa securității naționale, regionale și euro-atlantice;
- consultarea periodică a partenerilor externi în vederea compatibilizării procedurilor și a strategiilor și a ajustării propriilor strategii, în special în cooperare cu partenerii din regiunile adiacente României, a construirii de mecanisme de cooperare spre a asigura cunoașterea și contracararea amenințărilor, a riscurilor și a vulnerabilităților ce privesc interesele de securitate comune.

Din perspectiva conturării profilului de țară asumat la nivel politic, obiectivele României vor fi promovate și susținute la nivelul organizațiilor internaționale printr-o reprezentare adecvată, cu mandate coerente și consecvente agreeate interinstituțional și bazate pe evaluări de impact.

Organisme de cooperare inter-instituțională

- Legislația în vigoare instituie diferite mecanisme de cooperare inter-instituțională care, deși organizate distinct, pe diverse paliere strategice, sunt subsumate îndeplinirii obiectivelor de realizare a securității naționale, instituțiile componente acționând sinergic și în strânsă concordanță cu competențele conferite prin legile care reglementează organizarea și funcționarea lor, respectiv prin acte normative, protocoale și acorduri subsecvente. Ghidul propune necesitatea dezvoltării cooperării în cadrul unor *formate naționale de nivel strategic*, sugerând ca bază de pornire platformele deja existente.

- Arhitectura Sistemului național de securitate dispune deja de mecanisme și instrumente utile pentru armonizarea și clarificarea liniilor de cooperare, condiționate de aplicarea constantă și corectă a procedurilor de lucru aprobate.

- În cadrul CSAT funcționează **Comunitatea Națională de Informații**. Aceasta reprezintă rețeaua funcțională a autorităților publice din sistemul securității naționale bazată pe unitatea de scop, obiective și strategie, asigurată prin informațiile furnizate de următoarele structuri, denumite și compotente ale CNI: Serviciul Român de Informații; Serviciul de Informații Externe; Direcția generală de informații a apărării; Departamentul de Informații și Protecție Internă.

Colaborarea în cadrul CNI, dar și în alte formate naționale inter-instituționale are drept scop:

- asigurarea unui mod de acțiune coordonat și unitar în realizarea politicilor naționale în domeniul securității;
- eficientizarea comunicării între autorități pentru a fundamenta deciziile ce se impun a fi adoptate;
- asigurarea unei mai bune planificări a resurselor disponibile;
- identificarea vulnerabilităților la adresa securității țării, operativitatea schimbului de date/informații, dar și adaptarea rapidă a modului de acțiune în cazurile derulate în comun;
- valorificarea corespunzătoare a posibilităților potrivit ariei de competență a fiecărei instituții.

Mecanisme de cooperare inter-instituțională

- Potrivit legislației în vigoare, colaborarea inter-instituțională se realizează prin intermediul unor **protocoale** ce vizează fie domeniile specifice instituțiilor beneficiare, fie situații punctuale, limitate temporal.

De exemplu, legislația asigură colaborarea dintre SRI, SIE, SPP, MApN, MAI, MJ, Ministerul Public, MAE, MECRMA, Direcția Generală a Vămirilor, precum și celelalte organe ale administrației publice, aceste instituții având obligația să-și acorde reciproc sprijinul necesar în îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege.

Este, de asemenea, cazul cooperării inter-instituționale în cadrul Sistemului Național de Prevenire și Combatere a Terorismului, al sistemului național de securitate cibernetică (Centrul Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică/CERT-RO; Consiliul Operativ pentru Securitate Cibernetică/COSC), al Centrului Național de Conducere a Acțiunilor de Ordine Publică/CNCAOP, al Grupului Interministerial Strategic pentru prevenirea și combaterea macrocriminalității, Centrului Național Militar de Comandă/CNMC, al Grupului Interministerial Român pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat/GIRMIFS.

În vederea atingerii obiectivelor SNAp, mecanismele de cooperare inter-instituțională vor fi utilizate pentru asigurarea platformelor de relaționare necesare implementării integrate de către instituțiile responsabile a direcțiilor de acțiune prevăzute.

În situația în care formatele de cooperare existente nu răspund necesităților de realizare a obiectivelor prevăzute de SNAp, iar problematica impune o abordare inter-departamentală, trebuie avută în vedere crearea de noi modalități/ formate. Pentru realizarea obiectivelor SNAp, la nivelul

formatelor inter-instituționale de cooperare și prin modificarea, unde se impune, a legislației aferente domeniului de securitate, se vizează:

- asumarea de către administrația publică centrală a elaborării strategiilor de resort, prin direcții de acțiune specifice sau armonizate în cadrul unui format/parteneriat de lucru;

- elaborarea unor planuri de acțiune la nivelul instituțiilor cu atribuții în domeniul securității derivate din SNAp.

- În ce privește rolul **formatelor de cooperare internațională**, SNAp consemnează că „SN nu poate fi asigurată individual de către niciun stat, noile provocări ale mediului de securitate impunând colaborarea efektivă și eficientă în cadrul mecanismelor și formatelor de cooperare internațională”⁵.

Pornind de aici, în Ghid se explică necesitatea extinderii și consolidării parteneriatelor strategice, precum și a relațiilor de cooperare cu ceilalți actori internaționali, în realizarea obiectivelor prevăzute de SNAp, fiind avute în vedere:

- aprofundarea cooperării deja inițiate, potrivit algoritmului schimb de informații - reuniuni de experți - operațiuni comune;

- identificarea unor noi formule de cooperare multilaterale și valorificarea superioară a celor deja existente; creșterea contribuției instituțiilor românești în cadrul formatelor multilaterale atât la nivel conceptual, cât și operațional;

- creșterea gradului de încredere în structurile românești, printr-o capacitate de reacție sporită la solicitările partenerilor și consolidarea statutului de furnizor de securitate la nivel internațional;

- creșterea predictibilității și a interoperabilității prin elaborarea unor planuri comune de acțiune pe domenii punctuale, pe termen scurt și mediu.

⁵ SNAp, Introducere, paragraf 8.

CAPITOLUL 3. CORELAREA OBIECTIVELOR NAȚIONALE DE SECURITATE CU DIRECȚIILE DE ACȚIUNE, DIN PERSPECTIVA AMENINȚĂRILOR, RISCURILOR ȘI VULNERABILITĂȚILOR

Acest capitol impune o abordare mai tehnică dată fiind trecerea de la registrul conceptual, al teoretizării și semnificațiilor SNE și culturii de securitate la planul concret al modului de materializare a procesului de asigurare a apărării și securității cetățenilor și statului.

Absența referirilor directe la cetățean – omniprezent în capitolele precedente – nu implică excluderea acestuia din ecuația implementării SNAp. Chiar nenominalizat ca atare, cetățeanul reprezintă intrinsec punctul în raport cu care se asociază toate coordonatele SNE promovate de SNAp și abordate de prezentul ghid.

- Potrivit SNAp, obiectivele și direcțiile de acțiune care privesc securitatea națională sunt centrate pe consolidarea tuturor capacităților de care dispune România pentru a preveni, descuraja și a se apăra împotriva oricăror acțiuni agresive ce vizează statul sau cetățenii acestuia.

În efortul său strategic destinat apărării și asigurării securității cetățenilor săi, a teritoriului național, precum și acordării de sprijin statelor aliate/partenere (conform angajamentelor asumate), SNAp plasează România în postura de a-și identifica și prezenta interesele și obiectivele naționale de securitate drept bază de pornire în elaborarea direcțiilor de acțiune pentru asigurarea securității naționale.

Circumscrie fluentei și principialității promovate de SNAp, direcțiile de acțiune sunt corelative domeniilor în care se manifestă și la care se adaptează – domenii identificate ca dimensiuni, conform conceptului SNE, respectiv dimensiunile: apărare; ordine publică; informații, contrainformații și de securitate; economică și energetică; diplomatică; managementul situațiilor de criză; educație, sănătate, social și demografică.

Clasificarea **ONS** cu care operează Ghidul diferă ușor de cea a SNAp, nu ține cont de criterii de importanță sau prioritate, ci se raportează la necesitatea înțelegerii conceptului SNE de către cetățean. De aceea, se pornește de la ONS ce țin de buna guvernare, pentru cetățean fiind importante condițiile în care trăiește și își exercită liber și neîngrădit drepturile la sănătate, educație, muncă etc. Odată întrunite aceste condiții de ordin securitar, următoarele ONS, cu accepțiune mai largă, abordează în principal zona instituțională, cu impact mai puțin explicit asupra cetățeanului.

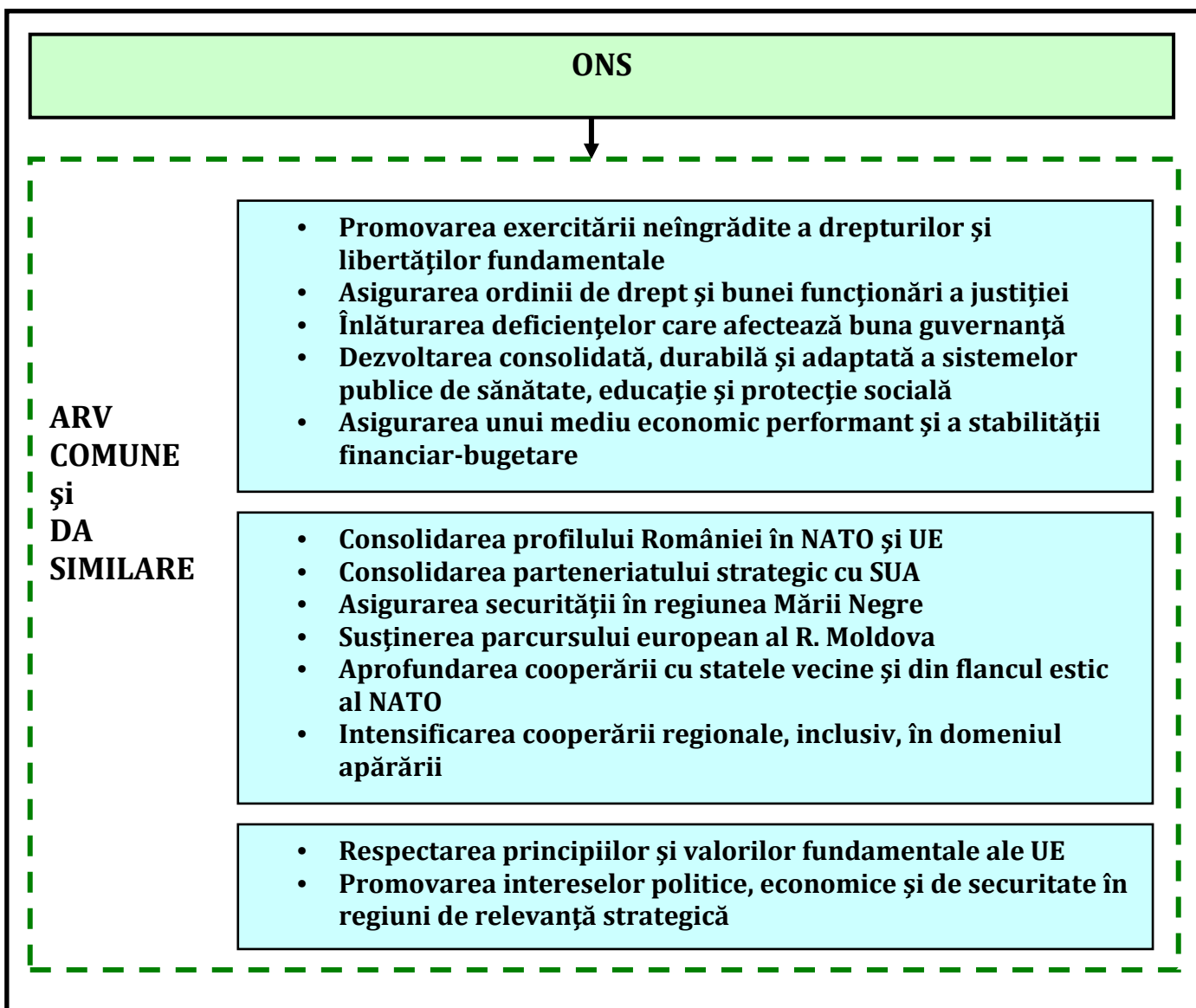
• Din perspectiva ARV, Ghidul abordează obiectivele naționale de securitate/ONS pe două coordonate:

- ONS care au ARV comune și direcții de acțiune/DA similare;
- ONS care se particularizează prin prisma formelor specifice de manifestare a ARV, precum și a DA.

Identificarea nominală independentă a obiectivelor naționale de securitate nu exclude adoptarea unor direcții de acțiune sau modalități de realizare a acestora comune/aparent redundante, inclusiv în planul dimensiunilor în care/la care se manifestă/se raportează sau al instituțiilor abilitate să asigure identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracarea ARV la adresa obiectivelor în cauză.

3.1. ONS care au ARV comune și DA similare

Fig. 4. A Corelarea ONS cu ARV și DA similare

I. ONS :

- 1. Promovarea și asigurarea exercitării neîngrădite a drepturilor și libertăților fundamentale**
- 2. Asigurarea ordinii de drept și buna funcționare a justiției**
- 3. Înlăturarea deficiențelor care afectează buna guvernare, întărirea capacității administrative, protejarea procesului decizional față de influențe și/sau acțiuni nelegitime sau netransparente**
- 4. Dezvoltarea consolidată, durabilă și adaptată schimbărilor sociale a marilor sisteme publice (justiție, sănătate, educație, protecție socială)**
- 5. Asigurarea unui mediu economic performant, dinamic și competitiv, în plan investițional și antreprenorial, precum și a stabilității financiar-bugetare a statului**

DA privind realizarea acestor ONS:

- apărarea ordinii și a valorilor constituționale;
- asigurarea accesului liber la justiție;
- creșterea gradului de siguranță a cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului de proprietate al acestora;
- întărirea respectului față de drepturile fundamentale și principiile democrației constituționale;
- asigurarea potențialului de a răspunde colectiv la apărarea spațiului euroatlantic și solidar la consolidarea spațiului european al libertății, securității și justiției;
- semnalarea disfuncțiilor sistemice în asigurarea serviciilor vitale pentru populație, precum și a deficiențelor în marile sisteme publice;
- corelarea politicilor privind piața muncii cu cele din educație și sănătate, în vederea sprijinirii proceselor de dezvoltare durabilă;
- stimularea cercetării științifice, în corelație cu sistemul de educație, ca demers esențial pentru înțelegerea naturii amenințărilor și provocărilor actuale;
- creșterea capacității de funcționare a sistemului de sănătate publică/de reacție în cazul apariției unor pandemii sau situații de urgență;
- elaborarea unui proiect real de reformă națională în educație, care să asigure mecanisme de planificare pe programe, proiecte și performanță;
- diminuarea gradului de deteriorare a situației demografice;
- cunoașterea, prevenirea și înlăturarea riscurilor și amenințărilor generate de acțiunile informative ostile, asigurarea protecției contrainformative a intereselor naționale, precum și a informațiilor clasificate;
- consolidarea capitalului autohton;
- atragerea de investiții străine;
- creșterea absorbției fondurilor europene;
- asigurarea cadrului concurențial și a competitivității prin diminuarea factorilor care afectează

buna funcționare a mediului de afaceri;

- asigurarea transparenței piețelor autohtone și a capacității de funcționare interconectată cu cele externe;

- aprofundarea parteneriatelor strategice, prin extinderea cooperării în domeniul economic;

- promovarea unor politici care să asigure reducerea decalajelor de dezvoltare dintre diferitele regiuni ale țării;

- prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și altor forme ale criminalității economico-financiare;

- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracarea ARV la adresa acestui obiectiv.

Având în vedere că arhitectura mediului de securitate se află într-o continuă schimbare, SNAP surprinde doar acele ARV relevante pentru mediul actual și în perspectiva următorilor patru ani. În aceste condiții, procesul de corelare a obiectivelor naționale de securitate cu DA prevăzute de SNAP se dovedește a fi un demers complex, care are la bază o prioritizare a ARV (și a formelor lor de manifestare).

A - orice demersuri/acțiuni/inițiative menite să limiteze capacitatea României de apărare/promovare a intereselor privind protejarea drepturilor propriilor cetățeni, proliferarea criminalității transfrontaliere (trafic de droguri, persoane, arme și bunuri, migrație ilegală, criminalitate economico-financiară etc.); acțiunile informative ostile care pot obstructiona proiectele strategice ale României și deciziile în stat; acțiunile destabilizatoare din vecinătatea estică care afectează potențialul de dezvoltare economică ș.a.

R - de natură socială pe fondul unor tendințe precum: declinul demografic, emigrația populației active, acțiuni ce au ca efect degradarea factorilor de mediu, deficiențele din sistemele naționale de sănătate, educație și asistență socială, distorsiuni pe piața muncii; tendința de escaladare a fenomenului infracțional (proliferarea economiei subterane, evaziunea fiscală); gradul scăzut de rezistență față de turbulențele majore de pe piețele externe, mai ales pe zona financiar-bancară;

V - corupția - care afectează statul de drept și încrederea în actul de justiție și în instituțiile statului, generează prejudicii economiei și afectează potențialul de dezvoltare a țării, buna guvernare, decizia în folosul cetățenilor și comunităților; disfuncții în absorbția fondurilor europene, utilizarea banului public, în agricultură, energetic, protecția mediului, justiție, sănătate, educație și cercetare științifică; precaritatea infrastructurii critice; absența unei planificări bugetare multianuale reale, care să determine asumarea și respectarea unor programe investiționale; capacitatea limitată a administrației centrale și locale de a implementa politicile publice naționale și europene; deficiențe care afectează capacitatea instituțiilor statului de a evalua și diminua impactul RA asupra acestor sisteme; precaritatea resurselor și incoerența în gestionarea diverselor tipuri de riscuri.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- dezvoltarea/consolidarea unei culturi de securitate la nivelul întregii societăți prin asumarea de către factorul politic și decizional, instituțiile aferente domeniului securității și societatea civilă a unui rol pro-activ în informarea și conștientizarea cetățeanului asupra statutului său de beneficiar și furnizor de securitate;

- identificarea și semnalarea actelor de corupție;

- asigurarea resurselor umane și a mijloacelor materiale, financiare și informaționale necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate în baza unui proces riguros de planificare;

- combaterea rețelelor de criminalitate organizată și prevenirea accesului acestora la mecanismele de decizie în stat și la resursele economice naționale;

- identificarea și contracararea activităților derulate de rețele de crimă organizată transfrontalieră și destructurarea grupărilor infracționale;

- identificarea imixtiunilor/abuzurilor de natură să afecteze decizia de nivel strategic în domeniul economico-financiar și combaterea actelor de evaziune de amploare;

- combaterea traficului și a consumului de droguri;

- asigurarea cadrului flexibil menit să faciliteze elaborarea unor decizii coerente și transparente; creșterea gradului de implicare a cetățenilor în acest proces;

- intensificarea colaborării inter-instituționale; alocarea de resurse printr-un proces integrat, continuu, multianual și riguros de planificare la nivel național;

- sporirea gradului de siguranță rutieră și a transporturilor;

- cunoașterea, prevenirea/înlăturarea impactului generat de acțiunile ostile, asigurarea protecției intereselor naționale;

- dezvoltarea unor parteneriate între sectorul public și cel privat pentru obținerea stabilității demografice;

- ameliorarea tendinței demografice negative prin elaborarea și implementarea de programe educaționale și de sănătate atractive, în centrul cărora să fie situate siguranța și prosperitatea cetățenilor.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea acestor ONS: MApN, MAI, MAE, MFP, Ministerul Public, MMFPSPV, MECRMA, MENCs, MS, MJ, SRI, SIE, STS.

II. ONS:

6. Consolidarea profilului României în NATO și UE prin contribuții atât conceptuale, cât și operaționale

7. Consolidarea parteneriatului strategic cu SUA, inclusiv în domeniul economic și comercial

8. Asigurarea securității în Regiunea Mării Negre

9. Susținerea parcursului european al Republicii Moldova

10. Aprofundarea cooperării cu statele vecine și cu cele din flancul estic al NATO

11. Intensificarea cooperării regionale, inclusiv în domeniul apărării

DA privind realizarea acestor ONS:

- consolidarea credibilității strategice prin continuitate și predictibilitate, atât în plan intern, cât și în plan extern;

- adaptarea deplină a cadrului legal la statutul de stat membru NATO și UE;

- atingerea standardelor de performanță specifice realizării interoperabilității cu armatele celorlalte state membre și armonizarea prevederilor legale și normative care reglementează pregătirea și instruirea forțelor armate;

- dezvoltarea cooperării în domeniul industriei de securitate cu statele din spațiul euro-atlantic, prin valorificarea oportunităților de cooperare multinaționale, în contextul inițiativelor NATO și UE;

- consolidarea rolului și prezenței naționale în misiunile civile și operațiile militare prin participarea la misiuni de monitorizare și gestionare a crizelor din zonele de interes prioritar pentru România;

- aprofundarea dimensiunii de securitate a Parteneriatului Strategic cu SUA, prin consolidarea cooperării militare, inclusiv pe teritoriul național și în regiunea Mării Negre;

- sprijinirea formatelor interinstituționale naționale dedicate unor aspecte punctuale cu posibil impact asupra relației bilaterale cu SUA, prin participarea și transmiterea de informații, evaluări și puncte de vedere;

- implicarea României în procesul de reflecție privind rolul viitor al OSCE;

- identificarea și contracararea amenințărilor asimetrice și de tip hibrid;

- prevenirea și combaterea terorismului;

- identificarea și contracararea rețelelor de crimă organizată transfrontalieră ce desfășoară activități cu grad sporit de risc economic și social și prevenirea accesului acestora la mecanismele de decizie în stat și la resursele economice naționale;

- asigurarea mecanismelor de prevenire și contracarare a atacurilor cibernetice la adresa infrastructurilor informaționale de interes strategic, asociată cu promovarea intereselor naționale în domeniul securității cibernetice;

- cunoașterea obiectivelor, resurselor și direcțiilor de dezvoltare a programelor clandestine de înarmare convențională sau cu arme de distrugere în masă și vectori purtători, precum și contracararea transferurilor ilegale de produse strategice;

- identificarea și semnalarea actelor de corupție;

- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracararea ARV **la adresa acestor**

obiective:

A – perpetuarea decalajelor de dezvoltare la nivelul UE; evoluțiile din Vecinătatea Estică, Orientul Mijlociu și Nordul Africii cu impact asupra securității spațiului euro-atlantic; tensiunile inter-etnice și dezechilibrele regionale în statele din proximitate care pot conduce la declanșarea unor conflicte regionale; acțiuni informative ostile; amenințările cibernetice; terorismul; proliferarea armelor de distrugere în masă și a vectorilor purtători, precum și traficul de produse cu dublă utilizare;

R – manifestarea, la nivelul NATO/UE, a unor tendințe contrare intereselor, obiectivelor și dosarelor prioritare ale României; instabilitatea regională ca factor ce limitează capacitatea României de promovare a intereselor strategice în proximitate (soluționarea conflictelor înghețate, protejarea drepturilor comunităților românești, a activităților economice derulate în Zona Economică Exclusivă a României la Marea Neagră); consolidarea capabilităților militare ale Federației Ruse în Marea Neagră; radicalizarea entităților extremiste prezente pe teritoriul României; criminalitatea transfrontalieră; traficul ilegal de armament convențional;

V – capacitatea redusă a administrației centrale și locale de a implementa politicile publice europene; corupția; capacitatea redusă de interoperabilitate a diverselor instituții ale statului care trebuie să acționeze în cazul unor amenințări asimetrice și de tip hibrid; precaritatea resurselor, cu impact asupra capacității de interoperabilitate în situații de criză/conflict; nerespectarea angajamentelor privind cheltuielile militare.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- consolidarea dialogului strategic în cadrul NATO/UE și al altor formate de cooperare internațională;
- intensificarea cooperării cu state din flancul estic al NATO în formate tri și bilaterale;
- sprijinirea inițiativelor instituțiilor românești cu responsabilități pe linia promovării importanței strategice a Mării Negre pentru securitatea euroatlantică prin participare și transmitere de evaluări și puncte de vedere la proiectele inițiate;
- susținerea parcursului european al Republicii Moldova în cadrul dialogului strategic derulat cu NATO, UE și alte formate de cooperare internațională;
- consolidarea relațiilor cu servicii și structuri partenere din NATO/UE sau alte formate de cooperare regionale/internaționale, prin schimb de informații/evaluări pe subiecte de interes comun și realizare de întâlniri la nivel de experți, respectiv de acțiuni informativ-operative comune;
- participarea constantă și pro-activă la inițiative, programe și proiecte derulate de state membre ale NATO/UE, pentru obținerea de expertiză și furnizarea unui input concordant cu obiectivele de securitate;
- perfecționarea mecanismelor de cooperare existente în zona de graniță;
- acordarea de asistență țărilor aflate în procesul de modernizare a structurilor de informații și de compatibilizare cu structurile euro-atlantice;
- creșterea interoperabilității pe domeniile consacrate de cooperare și extinderea colaborării la nivelul structurilor de informații;
- cunoașterea, prevenirea și înlăturarea riscurilor și amenințărilor generate de acțiunile informative ostile, asigurarea protecției contrainformative a intereselor naționale;
- susținerea unor acțiuni de diplomatie publică pentru promovarea intereselor naționale de securitate și în sprijinul obiectivelor asumate, în cooperare cu alte instituții publice sau din mediul privat;
- dezvoltarea cooperării în domeniul industriei de securitate cu statele din spațiul euro-atlantic, prin valorificarea oportunităților de cooperare multinaționale, în contextul inițiativelor NATO și UE.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea acestor ONS: MAE, MAI, MApN, MECRMA, MFE, SRI, SIE, STS, SPP.

III. ONS

12. Respectarea principiilor și valorilor fundamentale ale UE

13. Promovarea intereselor politice, economice și de securitate în regiuni de relevanță strategică pentru țara noastră

DA privind realizarea acestora:

- consolidarea credibilității strategice prin continuitate și predictibilitate, atât la nivel intern, cât și extern;
- asigurarea unui cadru legal adaptat principiilor și valorilor europene;
- creșterea gradului de siguranță a cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului de proprietate al acestora;
- consolidarea parteneriatelor cu structurile de informații, contrainformații și de securitate din UE;
- asigurarea mecanismelor de prevenire și contracarare a atacurilor cibernetice la adresa infrastructurilor informaționale de interes strategic, asociată cu promovarea intereselor naționale în domeniul securității cibernetice;
- prevenirea și combaterea terorismului;
- identificarea și semnalarea actelor de corupție;
- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracararea ARV **la adresa acestor**

obiective:

A – acțiuni informative ostile; amenințări cu caracter transnațional (cibernetice, terorism, criminalitate transfrontalieră, migrație ș.a.); distorsiunile de pe piețele energetice și proiectele concurente ale unor actori statali sau non-statali;

R – radicalizarea entităților extremiste prezente pe teritoriul României;

V – capacitatea redusă a administrației centrale și locale de a implementa politicile publice europene; persistența corupției, cu impact negativ asupra credibilității și imaginii țării noastre; lipsa de coordonare/disfuncții la nivelul autorităților române;

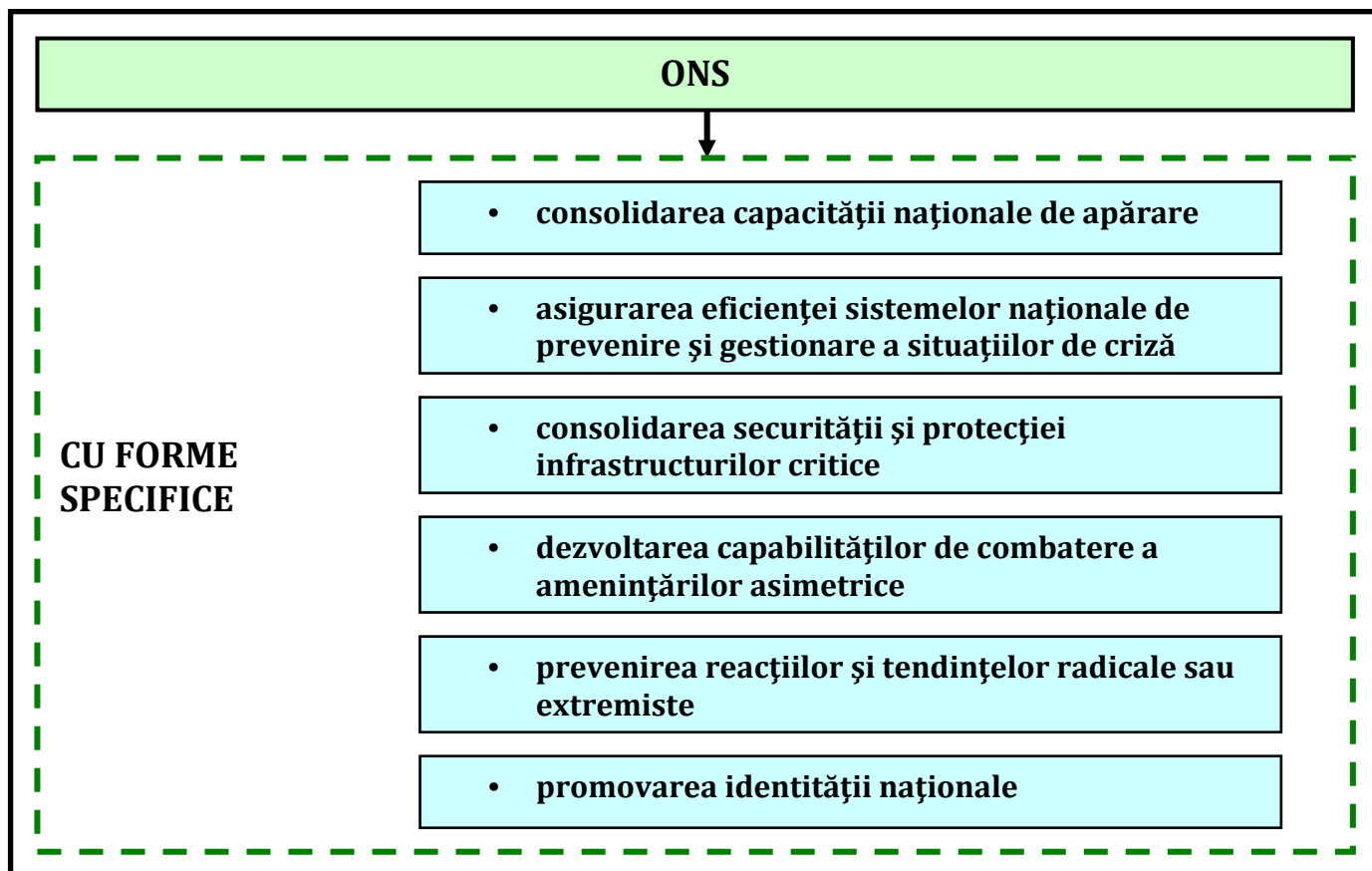
Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- consolidarea dialogului în cadrul UE și al altor formate de cooperare internațională;
- aprofundarea parteneriatelor strategice, prin extinderea cooperării în domeniul economic;
- susținerea unor acțiuni de diplomatie publică pentru promovarea intereselor naționale de securitate și în sprijinul obiectivelor asumate, în cooperare cu alte instituții publice sau din mediul privat;
- cunoașterea, prevenirea și înlăturarea riscurilor și amenințărilor generate de acțiunile informative ostile.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea acestor ONS: MAE, MAI, MAPN, MECRMA, MFE, SRI, SIE, STS, SPP.

3.2. ONS care se particularizează prin prisma formelor specifice de manifestare a ARV, precum și a DA

Fig. 4. B Corelarea ONS cu forme specifice de manifestare a ARV

ONS 14: Consolidarea capacității naționale de apărare menită să asigure integritatea teritorială, suveranitatea și independența României, precum și securitatea poporului român.

DA privind realizarea ONS 14:

- identificarea și contracararea amenințărilor asimetrice și de tip hibrid; dezvoltarea capabilităților necesare pentru a reacționa în cazul manifestării acestora;
- utilizarea eficientă a mecanismelor existente în cadrul NATO, inclusiv pe teritoriul național și în regiunea Mării Negre;
- apărarea ordinii și valorilor constituționale;
- aprofundarea dimensiunii de securitate a Parteneriatului Strategic cu SUA;
- cunoașterea, prevenirea și înlăturarea riscurilor și amenințărilor generate de acțiunile informative ostile, asigurarea protecției contrainformative a intereselor naționale, precum și a informațiilor clasificate;
- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracarea ARV la adresa acestui obiectiv:

A – acțiuni destabilizatoare din vecinătatea estică, perpetuarea conflictelor înghețate din Regiunea Mării Negre și focarele de instabilitate din Balcanii de Vest și Orientul Mijlociu și Nordul Africii și efecte ale acestora (migrație, criminalitate organizată, afectarea potențialului de dezvoltare economică ș.a.); acțiuni informative ostile.

R – confruntări militare de joasă intensitate, dar persistente în timp; instabilitate regională, traficul ilegal de armament convențional având ca destinație zone de conflict sau cu potențial de conflict armat; radicalizarea entităților extremiste prezente pe teritoriul României ș.a.

V – absența unei planificări bugetare multianuale reale, în raport cu nevoile de apărare, cu impact asupra capacităților forțelor armate; precaritatea resurselor și administrarea deficitară a acestora, din perspectiva asigurării capacității de interoperabilitate a instituțiilor statului responsabile cu gestionarea riscurilor și amenințărilor la adresa SNE.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

– continuarea procesului de transformare, modernizare și înzestrare a Armatei României, în conformitate cu „Programul privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2027 și în perspectivă”, prin alocarea anuală a minimum 2% din PIB bugetului apărării, timp de 10 ani, începând cu anul 2017;

– atingerea standardelor de performanță specifice realizării interoperabilității cu armatele celorlalte state membre și armonizarea prevederilor legale și normative care reglementează pregătirea și instruirea forțelor armate;

– creșterea rolului și prezenței naționale în misiunile civile și operațiile militare prin participarea la misiuni de monitorizare și gestionare a crizelor din zonele de interes prioritar pentru România;

– cunoașterea obiectivelor, resurselor și direcțiilor de dezvoltare a programelor clandestine de înarmare convențională sau cu arme de distrugere în masă și vectori purtători, precum și contracararea transferurilor ilegale de produse strategice;

– asigurarea unui cadru legal adaptat, atât pentru coordonarea unitară a activităților privind apărarea țării și securitatea națională la nivelul CSAT, cât și pentru organizarea și funcționarea instituțiilor cu responsabilități în domeniu, pentru adaptarea deplină la statutul de membru NATO și UE;

– asigurarea resurselor umane, a mijloacelor materiale, financiare și informaționale necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate, în baza unui proces riguros de planificare;

– adaptarea industriei de securitate la cerințele de înzestrare ale forțelor armate și la mediul concurențial;

– dezvoltarea cooperării în domeniul industriei de securitate cu statele din spațiul euro-atlantic, prin valorificarea oportunităților de cooperare multinaționale, în contextul inițiativelor NATO și ale UE.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea ONS 14: MApN, MAI, MAE, MFP, MECRMA, MJ, SRI, SIE, STS, SPP.

ONS 15: Asigurarea eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă

DA privind realizarea ONS 15:

- operaționalizarea și perfecționarea sistemului național de management integrat al situațiilor de criză;
- creșterea capacității de reacție a sistemului de sănătate publică în cazul apariției unor pandemii sau situații de urgență;
- asigurarea mecanismelor de prevenire și contracarare a atacurilor cibernetice la adresa infrastructurilor informaționale de interes strategic, asociată cu promovarea intereselor naționale în domeniul securității cibernetice;
- identificarea și contracararea amenințărilor asimetrice și de tip hibrid;
- identificarea și semnalarea deficiențelor în funcționarea optimă a infrastructurilor critice (transport, energie, comunicații ș.a.);
- prevenirea și combaterea terorismului;
- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracararea ARV **la adresa acestui obiectiv:**

A – acțiuni destabilizatoare în vecinătatea estică, amenințări cibernetice, terorism;

R – catastrofe naturale, pandemii, dezastre ecologice cu probabilitate redusă, dar cu impact major;

V – insuficiența cadrului legislativ privind managementul situațiilor de criză; precaritatea resurselor și incoerența în gestionarea diverselor tipuri de riscuri.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- pregătirea instituțiilor și a populației pentru situațiile de criză, inclusiv prin exerciții și antrenamente de mobilizare, dar și prin cooperare internațională;
- pregătirea decidenților pentru acțiune și decizie în situații de criză;
- modelarea sistemului de sănătate prin situarea pacientului/cetățeanului în centrul acestui sistem;
- asigurarea resurselor necesare instituțiilor cu atribuții în gestionarea situațiilor de criză, în baza unui proces de planificare unitar și integrat sub aspect financiar, logistic și al resurselor umane;
- consolidarea capacității naționale de apărare, inclusiv prin utilizarea eficientă a mecanismelor din cadrul NATO;
- consolidarea rolului și prezenței naționale în misiunile civile și operațiile militare prin participarea la misiuni de monitorizare și gestionare a crizelor din zonele de interes prioritar pentru România;
- culegerea și diseminarea de informații și evaluări către beneficiari privind ARV la adresa securității personalului civil și a militarilor români din teatrele de operații sau în cadrul altor misiuni internaționale de menținere a păcii;

- culegerea și diseminarea de informații și evaluări către beneficiari cu privire la: evenimente/incidente care afectează cetățeni români în exteriorul țării și riscuri de securitate la adresa acestora; zone de instabilitate/fenomene ce pot afecta cetățenii români în exterior;

- elaborarea unor documente cu rol de informare, practice și accesibile cetățenilor, menite să ofere suportul necesar pentru cunoașterea tehnicilor care trebuie utilizate în eventuale situații de criză;

- modelarea sistemului de educație prin instituirea unui program care să promoveze conștientizarea și responsabilizarea în situații de criză/urgență.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea ONS 15: MApN, MAI, MAE, MFP, MECRMA, MS, MMAP, SRI, SIE, STS, SPP.

<p>ONS 16: Consolidarea securității și protecției infrastructurilor critice – energetice, de transport, cibernetice, precum și a securității alimentare și mediului</p>
--

DA privind realizarea ONS 16:

- semnalarea disfuncțiilor sistemice în asigurarea serviciilor vitale pentru populație, precum și a deficiențelor în marile sisteme publice;

- identificarea imixtiunilor de natură să afecteze decizia de nivel strategic în domeniul economico-financiar și combaterea actelor de evaziune de amploare;

- identificarea și contracararea amenințărilor asimetrice și de tip hibrid;

- asigurarea mecanismelor de prevenire și contracarare a atacurilor cibernetice la adresa infrastructurilor informaționale de interes strategic, asociată cu promovarea intereselor naționale în domeniul securității cibernetice;

- identificarea și semnalarea deficiențelor în funcționarea rețelelor de infrastructuri critice (de transport, energie, comunicații ș.a.), precum și dezvoltarea și modernizarea acestora;

- asigurarea securității energetice prin adaptarea operativă și optimizarea structurii consumului de resurse energetice primare, creșterea eficienței energetice, dezvoltarea proiectelor menite să asigure diversificarea accesului la resurse, îmbunătățirea capacității de interconectare și a competitivității, inclusiv prin implementarea obiectivelor Uniunii Energetice;

- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracararea ARV **la adresa acestui obiectiv:**

A – distorsiuni pe piețele energetice și proiectele concurente ale unor actori statali/non-statali menite să afecteze eforturile României de asigurare a securității energetice; potențiale agresiuni cibernetice lansate de entități ostile, statale/non-statale sau grupări de criminalitate organizată asupra infrastructurilor de interes strategic ale instituțiilor publice/companiilor; acțiuni informative ostile care vizează obstrucționarea proiectelor strategice ale României și a deciziilor în stat; terorism.

R – acțiuni/inacțiuni menite să limiteze accesul liber al consumatorilor la resurse energetice sigure, alternative și la prețuri rezonabile, sincope în valorificarea resurselor energetice din arealul pontic; acțiuni ce au ca efect degradarea factorilor de mediu; elemente de insecuritate alimentară; nerealizarea obiectivelor de dezvoltare ale României; dezastre ecologice;

V – precaritatea resurselor și incoerența în gestionarea diverselor tipuri de riscuri; corupția; elemente ce țin de limitarea capacității instituțiilor statului de a gestiona riscurile și amenințările la adresa infrastructurilor critice.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- asigurarea mecanismelor de prevenire și contracarare a atacurilor cibernetice la adresa infrastructurilor informaționale de interes strategic, asociată cu promovarea intereselor naționale de securitate cibernetică;
- identificarea și semnalarea deficiențelor în funcționarea optimă a infrastructurilor critice;
- protejarea sistemelor informatice și a rețelelor de comunicații din administrarea instituțiilor cu atribuții în domeniul SNE;
- susținerea dialogului interinstituțional în privința asigurării unor capacități naționale reziliente și de reacție la atacuri cibernetice majore, prin participarea la structurile și mecanismele de cooperare dedicate, inclusiv pentru stabilirea cadrului general de reglementare a activităților în domeniu;
- cunoașterea, prevenirea și înlăturarea impactului generat de acțiunile informative ostile, asigurarea protecției intereselor naționale;
- susținerea acțiunilor de diplomatie publică pentru promovarea intereselor naționale de securitate și în sprijinul obiectivelor asumate, în cooperare cu alte instituții publice sau din mediul privat;
- încheierea de acorduri/memorandumuri de înțelegere pentru schimbul de informații și sprijin reciproc cu parteneri interni și externi în situații de criză ce țin de securitatea cibernetică;
- cooperarea cu servicii partenere, inclusiv în formate multinaționale dedicate securității cibernetice;
- cooperarea cu instituții partenere în formate bi/multilaterale dedicate asigurării securității energetice.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea ONS 16: MECRMA, MCSI, MENCs, MS, MMAP, STS, SIE, SRI, MADR, Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, MAI, MApN, Ministerul Transporturilor, Agenția Spațială Română, MDRAP și alte instituții desemnate ca APR.

ONS 17: Dezvoltarea capacităților de combatere a amenințărilor asimetrice

DA privind realizarea ONS 17:

- identificarea și contracararea amenințărilor asimetrice;
- prevenirea și combaterea terorismului;
- identificarea și destructurarea fluxurilor de recrutare și finanțare a activităților teroriste;
- asigurarea mecanismelor de prevenire și contracarare a atacurilor cibernetice la adresa infrastructurilor informaționale de interes strategic, asociată cu promovarea intereselor naționale în domeniul securității cibernetice;

- identificarea, semnalarea și înlăturarea deficiențelor în funcționarea infrastructurilor critice;
- cunoașterea, prevenirea și înlăturarea riscurilor și amenințărilor generate de acțiunile informative ostile, asigurarea protecției contrainformative a intereselor naționale, precum și a informațiilor clasificate;
- cunoașterea obiectivelor, resurselor și direcțiilor de dezvoltare a programelor clandestine de înarmare convențională sau cu arme de distrugere în masă și vectori purtători, precum și contracararea transferurilor ilegale de produse strategice;
- coordonarea internă/externă a demersurilor în vederea identificării și de structurării rețelelor internaționale de trafic de droguri și armament care acționează pe teritoriul României;
- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracararea ARV **la adresa acestui obiectiv:**

A - fragmentarea etnico-religioasă și radicalizarea ideologică la nivel global; accentuarea propagandei fundamentaliste, în special în mediul virtual; acțiunile forțelor, organizațiilor și grupărilor teroriste la adresa securității contingentelor naționale care participă la misiuni externe; proliferarea armelor de distrugere în masă și a vectorilor purtători, precum și traficul de produse și tehnologii cu dublă utilizare; amenințările cibernetice; acțiunile informative ostile;

R - radicalizarea entităților extremiste prezente pe teritoriul României pe fondul accentuării curentelor extremiste de sorginte etnică, religioasă sau de altă natură; traficul ilegal de armament convențional având ca destinație zone de conflict sau cu potențial de conflict armat; revenirea în spațiul comunitar a jihadiștilor europeni;

V - precaritatea resurselor, limitarea capacității de interoperabilitate a diverselor instituții ale statului care trebuie să acționeze în cazul unor amenințări asimetrice și de tip hibrid; deficiențe în protecția infrastructurilor critice.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- asigurarea resurselor umane, mijloacelor materiale, financiare și informaționale necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate printr-un proces unitar, integrat și riguros de planificare;
- dezvoltarea capabilităților necesare pentru a reacționa în cazul unor amenințări asimetrice și de tip hibrid;
- identificarea și contracararea activităților derulate de rețele de crimă organizată transfrontalieră și de structurarea grupărilor infracționale;
- sprijinirea activității formatelor interinstituționale de prevenire și combatere a amenințărilor asimetrice la adresa României prin diseminarea de informații și evaluări care se transpun în măsuri preventive;
- consolidarea expertizei în domeniul combaterii amenințărilor asimetrice prin intensificarea cooperării cu servicii partenere externe care dețin expertiză pe acest palier;
- culegerea și diseminarea de informații și evaluări către beneficiari, precum și către structurile de analiză de la nivelul NATO și UE.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea ONS 17: MApN, MAI, MAE, MECRMA, MFP, SRI, SIE, STS, SPP.

ONS 18: Prevenirea reacțiilor și tendințelor radicale sau extremiste, prin respectarea pluralismului în societate și cultivarea toleranței la nivelul societății civile

DA privind realizarea ONS 18:

- apărarea ordinii și valorilor constituționale;
- identificarea și contracararea amenințărilor asimetrice (terorism, criminalitate organizată și informatică);
- creșterea gradului de siguranță a cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului de proprietate al acestora;
- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracararea ARV **la adresa acestui obiectiv:**

A – tensiuni interetnice și dezechilibre regionale în statele din proximitate; propagandă, în special în mediul virtual; acțiuni destabilizatoare din vecinătatea estică; terorism; fluxuri migratorii;

R – radicalizarea entităților extremiste prezente pe teritoriul României pe fondul accentuării curentelor extremiste de sorginte etnică, religioasă; riscuri de natură socială;

V – fragilitatea spiritului și solidarității civice; excluziunea și polarizarea socială.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- dezvoltarea culturii de securitate, inclusiv prin educație continuă, care să promoveze valorile, normele, atitudinile sau acțiunile care să permită asimilarea conceptului de securitate națională;
- consolidarea securității frontierei, în special a celei care este frontieră externă a UE, în vederea combaterii migrației ilegale, traficului de persoane și altor riscuri cu impact asupra SN;
- stimularea cercetării științifice, în corelație cu sistemul de educație, ca demers esențial pentru înțelegerea naturii amenințărilor și provocărilor actuale;
- susținerea acțiunilor de diplomatie publică pentru promovarea intereselor naționale de securitate și în sprijinul obiectivelor asumate, în cooperare cu alte instituții publice sau din mediul privat;
- modelarea sistemului de educație prin situarea în centrul acestuia a conceptului de pluralism;
- dezvoltarea unor programe axate pe comunicarea interculturală;
- susținerea și stimularea schimburilor educaționale naționale și internaționale prin adaptarea și modelarea sistemului de educație.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea ONS 18: MAI, MApN, MAE, Ministerul Public, MENCs, SRI, SIE, STS.

ONS 19: Promovarea identității naționale, inclusiv prin prezervarea și valorificarea patrimoniului cultural și natural, precum și prin încurajarea responsabilă a domeniilor de excelență

DA privind realizarea ONS 19:

- apărarea ordinii și valorilor constituționale, **a drepturilor fundamentale ale cetățenilor români din țară și străinătate la identitate și acces la cultură;**

- identificarea și semnalarea disfuncțiilor, riscurilor și amenințărilor la adresa securității mediului și **patrimoniului cultural național;**

- identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea/contracarea ARV **la adresa acestui obiectiv:**

A – acțiunile destabilizatoare din vecinătatea estică; perpetuarea conflictelor înghețate din regiunea Mării Negre și instabilitatea din Balcanii de Vest;

R – emigrația populației active și distorsiunile existente pe piața muncii; acțiuni ce au ca efect degradarea factorilor de mediu și a patrimoniului cultural național, radicalizarea entităților extremiste prezente pe teritoriul României; instabilitatea regională;

V – persistența unor disfuncții în domeniile protecția mediului, patrimoniu cultural național și cercetare științifică; migrația forței de muncă specializate, corupția; deficiențe/disfuncții în educație și cercetare științifică; declinul demografic, disparitățile socio-economice între regiuni și județe, fragilitatea spiritului și solidarității civice.

Posibile acțiuni/demersuri/metode/mijloace specifice de realizare a DA:

- stimularea cercetării științifice, în corelație cu sistemul de educație, ca demers esențial pentru înțelegerea naturii amenințărilor și provocărilor actuale;

- dezvoltarea unor componente educaționale în învățământul formal, nonformal și informal în vederea promovării identității spirituale într-un climat de toleranță și multiculturalism;

- susținerea acțiunilor de diplomație publică pentru promovarea intereselor naționale de securitate și în sprijinul obiectivelor asumate, în cooperare cu alte instituții publice sau din mediul privat;

- adoptarea unor măsuri coerente vizând diminuarea gradului de deteriorare a situației demografice și reducerea disparităților de dezvoltare la nivel teritorial;

- creșterea capacității instituționale a autorităților publice centrale și locale în protejarea și valorificarea patrimoniului național natural și cultural, inclusiv cel al minorităților etnice;

- sprijinirea inițiativelor instituțiilor românești cu responsabilități în domeniul promovării valorilor naționale;

- adoptarea unor măsuri (economice, educaționale și de sănătate) atractive și coerente care să diminueze gradul de emigrare;

- adoptarea unui plan prin care să fie instituit un program de comunicare și de monitorizare a cetățenilor din afara granițelor, în vederea reducerii distorsiunilor pe piața muncii, în educație și cercetare științifică.

Principalele instituții cu atribuții în realizarea acestui obiectiv: MAI, MApN, MAE, Ministerul Culturii, MENCS, MMAP, MMFPSPV, MS, MFP, SRI, SIE.

APITOLUL 4. MODALITĂȚI DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA SNAP

Planul de implementare a SNAp

Direcțiile de acțiune, pe dimensiunile prevăzute de Strategie, se materializează în Planul de implementare a SNAp, elaborat la nivelul DSN din cadrul AP și aprobat în cadrul CSAT.

Planul de implementare a SNAp stabilește inclusiv acțiunile și responsabilitățile concrete ce îi revin fiecărei instituții cu atribuții în domeniu, responsabile, în context, de elaborarea Planurilor proprii sau activităților care vor fi integrate în documentele de planificare de nivel departamental, anuale sau multianuale, până în anul 2019 inclusiv.

De asemenea, instituțiilor cu atribuții în domeniu le revine sarcina de a evalua periodic stadiul Planului privind implementarea SNAp și obligația de a-și reevalua/revizui planurile proprii ori de câte ori evoluțiile mediului securitar o impune – în cazul apariției unor modificări majore de natură a pune în pericol securitatea României și a cetățenilor săi.

Repere propuse în perspectiva revizuirii legislației specifice

- În acord cu SNAp⁶, Ghidul supune atenției o serie de repere menite să faciliteze revizuirea cadrului legislativ național, consolidarea coordonării unitare a Sistemului național de securitate prin CSAT și, în ultimă instanță, necesitatea adaptării acestuia la modificările survenite la nivelul mediului actual de securitate.

În acest context, trebuie să se țină seama de faptul că una dintre temele recurente ale societății românești este cea legată de abuzurile pe care le-ar putea genera o legislație incorect/incoerent concepută – care ar permite instituțiilor cu atribuții în domeniul securității să agreseze cetățeanul/comunitatea, afectându-i exercitarea neîngrădită a drepturilor consfințite prin Constituție, în condițiile unei percepții deformate referitoare la controlul civil asupra activității instituțiilor de profil. La această percepție concură și contextul istoric nefast care a perpetuat până în zilele noastre suspiciunile pe care le creează termenul "securitate": în memoria colectivă, acesta are conotații de "tristă amintire", din cauza sistemului și a oamenilor care au creat și menținut activități de poliție politică în perioada comunismului.

Această identitate de termeni este unul dintre obstacolele la depășirea căruia Ghidul își propune să contribuie prin facilitarea în mod transparent și cât mai explicit a înțelegerii

⁶ "Asigurarea unui cadru legal adaptat atât pentru coordonarea unitară a activităților privind apărarea țării și securitatea națională la nivelul CSAT, cât și pentru organizarea și funcționarea instituțiilor cu responsabilități în domeniu, în conformitate cu noile provocări de securitate, dar mai ales pentru adaptarea deplină la statutul de stat membru NATO și UE. Un cadru legal adaptat rigorilor principiilor apărării colective și spațiului european (...)" (SNAp, Capitolul IV, 4.1 Premise, paragraf 71, aliniat 2).

tuturor conceptelor și termenilor cu care operează SNAp, precum și a implicațiilor acestora asupra cetățeanului, comunității și statului.

- Apartenența României la NATO și UE implică asumarea unor responsabilități și adaptarea conceptuală și funcțională permanentă a instituțiilor din Sistemul național de securitate, prin prisma conectării țării noastre la dinamica celor două organizații, care prioritizează conceptul de securitate comună/colectivă.

Argumente în favoarea necesității schimbărilor normative

- Deși în România cadrul legislativ în materie există, iar instituțiile sunt funcționale, reglementările în domeniul securității naționale au făcut, în ultimul deceniu, obiectul mai multor propuneri de modificare și completare. În prezent, a devenit necesară asigurarea unui cadru legislativ clar și predictibil, menit să garanteze asigurarea SNE, cu accent pe securitatea cetățeanului și exercitarea drepturilor și libertăților sale fundamentale.

- Emergența riscurilor atipice cu implicații majore asupra intereselor de securitate ale României necesită creșterea nivelului de flexibilizare/adaptabilitate și clarificare legislativă.

Asumarea doar la nivel conceptual a SNE nu este suficientă pentru a permite includerea în categoria ARV a unor riscuri de impact major precum: riscuri ecologice, pandemii, dezechilibre de dezvoltare regională, amplificarea fenomenului migrației ilegale/a numărului de refugiați proveniți în special din Orientul Mijlociu și Nordul Africii, creșterea numărului și virulenței agresiunilor cibernetice statale/atacurilor cibernetice criminale, extremiste sau teroriste.

Dezvoltările tehnologice, respectiv nivelul larg de accesibilitate și creșterea exponențială a platformelor de comunicare au generat/induc noi provocări pentru Sistemul național de securitate.

- Regândirea, atât conceptuală, cât și legislativă, a Sistemului național de securitate se impune și din perspectiva faptului că acesta nu reprezintă apanajul exclusiv al instituțiilor cu responsabilități în domeniu, ci presupune și participarea societății civile la dezbateri privind problemele de securitate și la formarea unei autentice culturi de securitate.

Această perspectivă ar impune necesitatea unei abordări integrate și complexe a reformei Sistemului național de securitate, axate pe: profesionalizarea deopotrivă a celor implicați în desfășurarea activităților propriu-zise și a celor care exercită controlul democratic civil, perfecționarea mecanismului de gestionare a crizelor, evaluarea realistă a ARV, revizuirea legislației în domeniu – proces în care să fie angrenată și societatea civilă.

Complementar, lărgirea ariei de implicare legate de prezervarea securității naționale și stabilirea cât mai clară a cadrului legal de manifestare a conceptelor/acțiunilor/autorilor aferenți ar contribui și la eliminarea suspiciunilor privind afectarea potențial voluntară a drepturilor și libertăților cetățenești.

Elemente utile în demersul de reformare a Sistemului național de securitate

- În viziunea SNAp⁷, obiectivul reformării Sistemului național de securitate poate fi atins prin:

⁷ "O condiție necesară pentru operaționalizarea strategiei o reprezintă revizuirea cadrului legislativ în domeniul securității naționale, care să țină cont, pe lângă deficiențele relevate în timp, de noile amenințări și de nevoia de respectare a drepturilor și libertăților civile". (SNAp, Considerații finale, paragraf 83).

1) revizuirea cadrului legislativ într-un mod integrat, clar și unitar, circumscris și exigențelor partenerilor euro-atlantici, care să asigure, pe termen mediu și lung, toate premisele necesare îndeplinirii obiectivelor naționale de securitate ale României;

2) consolidarea unui cadru instituțional clar definit prin eficientizarea managementului instituțiilor de securitate (apărare, ordine publică, informații, contrainformații și de securitate) **pe un tipar suplu, flexibil, profesionist și responsabil în fața autorităților civile legitime** (pentru eliminarea oricărui posibil abuz împotriva drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățeanului);

3) asimilarea în legislația națională a responsabilităților și competențelor conferite de către CSAT autorităților administrației publice și instituțiilor cu atribuții în domeniul securității naționale în vederea recunoașterii/ validării rolului acestora și responsabilizării lor din perspectiva implementării măsurilor adoptate de CSAT.

- În plus, din perspectiva facilitării coordonării unitare și integrate a activităților privind apărarea țării și securitatea națională și a instituțiilor cu atribuții în domeniu este necesară comasarea într-un pachet de legi unitar, ușor de accesat - legi elaborate/în curs de elaborare, revizuite, reactualizate - care să permită implementarea obiectivelor SNAp în conformitate cu necesitățile structurilor responsabile. Existența acestui pachet ar facilita și accesul decidenților/societății civile la conceptele și noțiunile asumate prin SNE și la educarea acestora în sensul cunoașterii, dobândirii și asumării unei reale culturi de securitate.

- În condițiile în care o abordare exhaustivă a actelor normative ce necesită a fi reevaluate și, după caz, actualizate este dificil de realizat, nereprezentând scopul declarat al Ghidului, documentul de față propune doar nominalizarea domeniilor de activitate din perspectivă SNE care se pretează la actualizări:

- **completarea cadrului legislativ** existent cu norme care să acopere spectrul amenințărilor la adresa statului român cu vectori precum propaganda, atacurile cibernetice, corupția la nivelul factorilor de decizie de nivel înalt, acțiuni asociate periclitării securității economice și infrastructurilor critice etc., având în vedere destabilizarea climatului de securitate regională/globală și diversificarea mijloacelor ofensive utilizate de entități statale/non-statale în vederea atingerii propriilor interese.

Mai mult, este recomandată redefinirea rolului și atribuțiilor instituțiilor desemnate să realizeze securitatea națională, astfel încât să se lărgească sfera de acțiune și cooperare dintre aceste structuri, concomitent cu întărirea sistemelor de control democratic al activităților derulate în domeniul de referință;

- **adoptarea legislației privind securitatea cibernetică a României**, cu prevederi clare privind mecanismele juridice de protecție a dreptului la viață privată în contextul amenințărilor asociate progresului tehnologic rapid, coroborate cu dezideratele naționale/comunitare;

- **completarea legislației privind combaterea terorismului**, prin: **a)** adoptarea unor măsuri de identificare și sancționare a noilor forme de manifestare a terorismului, precum problematica *foreign fighters* sau autoradicalizarea prin Internet; **b)** dinamizarea colaborării coordonate și integrate între structurile cu competențe în domeniu în vederea prevenirii/diminuării riscului de producere a unei crize teroriste și **c)** stabilirea unor măsuri suplimentare privind regimul străinilor în România, precum și restrângerea temporară a dreptului la circulație al cetățenilor suspecți de terorism;

- **completarea legislației privind combaterea criminalității organizate.** Continua diversificare și dinamizare a formelor de manifestare a criminalității organizate, numărul în creștere al grupărilor infracționale transnaționale, coroborate cu oportunitățile oferite de statutul României de membru al UE – libera circulație a persoanelor și a mărfurilor, lipsa controalelor de frontieră la nivelul statelor membre ale Spațiului Schengen, impun:

a) reevaluarea dispozițiilor normative în materie, atât sub aspectul agravării regimului sancționator penal, cât și sub al eficientizării măsurilor procedurale;

b) eficientizarea aplicării măsurilor referitoare la indisponibilizarea bunurilor și a sumelor de bani provenite din activități de criminalitate organizată, ce pot face obiectul confiscării, precum și dispunerea unor metode speciale de supraveghere sau cercetare pentru toate tipurile de infracțiuni ce pot reprezenta forme de manifestare a criminalității organizate;

c) revizuirea normelor speciale ce incriminează diferite forme de manifestare a criminalității organizate, în sensul redefinirii faptelor penale și statuării unui regim sancționator adecvat gravității acestora;

- **adoptarea legislației pentru punerea în aplicare a măsurilor stabilite la nivelul UE,** referitoare la problematica migranților și amendarea legislației naționale specifice în domeniul azilului și integrării străinilor beneficiari ai unei forme de protecție internațională;

- **promovarea cadrului legislativ privind statutul ofițerilor care desfășoară activități de informații, contrainformații și de securitate,** ca urmare a complexității atribuțiilor exercitate de organele specializate în culegerea, stocarea, procesarea, analiza și diseminarea de informații privind securitatea națională a României.

CONSIDERAȚII FINALE

- Demersul realizării acestui Ghid nu este singular. El se înscrie în tendințele manifestate la nivel european, de elaborare și adoptare a unor documente destinate publicului larg, în sensul familiarizării acestuia cu problemele de securitate. Prezentul Ghid este un document de explicare a modului în care instituțiilor statului asigură apărarea și securitatea cetățenilor săi, potrivit SNAp.

- Realizat cu concursul pro-activ al specialiștilor, reprezentanților mediului academic, ai societății civile și, nu în ultimul rând, al instituțiilor cu atribuții în domeniul asigurării securității naționale, Ghidul este rezultatul unui proces de implicare, consultare și integrare a opiniilor emise de aceștia.

- Printr-o analogie cu sistemul 112, care semnifică preocuparea față de problemele cetățeanului prin posibilitatea oferită acestuia de a apela serviciile de urgență, Ghidul SNAp poate reprezenta o cale simplă pentru cetățeni și instituții de a înțelege conceptele promovate de SNAp și de a cunoaște rolul instituțiilor în anticiparea, prevenirea sau soluționarea problemelor de natură securitară cu care se confruntă cetățeanul, comunitatea din care face parte acesta și statul.

- Ghidul se dorește a fi și un sprijin în elaborarea strategiilor sectoriale privind asigurarea SNE, subliniind necesitatea unui consens la nivel național în această privință⁸, acceptarea unor repere ale interesului comun național, a cooperării/conlucrării ca *modus operandi* la nivelul întregii societăți românești.

⁸ „Convingerea mea a fost întotdeauna aceea că politica în domeniul securității naționale, în toate componentele ei, trebuie să facă obiectul unui dialog și consens al societății românești (...)” SNAp, Cuvânt înainte, ultimul paragraf.